

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az országos magyar gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:

Egész évre 20 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:

Főszerkesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: Ballassy Zoltán az OMGE. szerkesztő-titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1903. jan. 16. d. u. 4 órakor. Gyümölcsészeti bizottság ülése.
" " 16. d. u. 4 órakor. Ipari szakosztály ülése.
" " 17. d. u. 4 órakor. Állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály ülése.
" " 19. d. u. 4 órakor. Dohánytermesztési bizottság ülése.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gyümölcstermesztési bizottságának

1903. évi január hó 16-án azaz pénteken d. u. 4 órakor a „Köztelek“ II. emeleti társalgó termében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Új gyümölcs nomenclatura. (Előadó: Hajts Béla, Igló.)
2. Beke László debreczeni lakos által feltalált új gyümölcszállító kosár bemutatása.
3. A fagyapot alkalmazása a gyümölcészet terén.

(Előadó: Bethlenfalvi Fáy István, Miskolc.)
Molnár István s. k.,
b. elnök.

Meghívó

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ipari és kereskedelmi szakosztálya 1903. évi január hó 16-án (pénteken) d. u. 4 órakor a „Köztelken“ tartandó ülésére.

Tárgy:

Gépeladások módozatainak szabályozása.
dr. Gaál Jenő s. k.,
szakoszt. elnök.

Meghívó

a dohánytermesztési bizottság

f. hó 19-én (hétfőn) d. u. 4 órakor a Köztelek I. emeleti termében tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. A bizottság megalakulása.
2. Kerpely Kálmán előadása a kerti dohányok termesztéséről.
3. M. kir. dohányjövődék 1901. évi statisztikája.

Budapest, 1903. jan. 13.

Gróf Desseffy Aurél,
elnök.

Értesítés.

Közbejött okok miatt a f. évi január hó 13-ára kitűzött állattenyésztési és állategészségügyi szakosztály január hó 17-én azaz szombaton fog a „Köztelek“ üléstermében megtartatni.

A tárgysorozat a „Köztelek“ január hó 7-iki számában van közzétéve.

Tormay Béla,
sz. elnök.

Földmívelési és növénytermesztési szakosztály ülése.

(1903. január 10.)

Jelen voltak: Gr. Szapáry Gyula elnöke, Gróf Desseffy Aurél az „OMGE.“ elnöke, Bujanovics Sándor az „OMGE.“ alelnöke, Balla Sámuel, Cserhádi Sándor, Deutsch Miklós, Hatvani Deutsch József, dr. Dimitriuanu Ágoston, Emödy József, id. Egán Lajos, Galgóczy Károly, Halász József, Juhász Balint, Kalmár Vilmos, Koppély Géza, Károly Rezső, Koller Pál, Kodolányi Antal, Laehne Hugó, dr. Matla Árpád, báró Luzzénszky Henrik, Ország Róbert, örgróf Pallavicini Ede, Per-

czel Ferencz, Rácz Imre, Reu z Henrik, Sebestyén Artur, dr. Szomjas Lajos, dr. Stojkovic Géza, Szevera Károly, dr. Suhajda József, Tóth Gyula, Vaiszlovich Gyula s Zaleski Jenő szakosztályi tagok, a tisztviselőkar részéről: Forster Géza igazgató, Rubinek Gyula ügyvezető-titkár, Szilassy Zoltán szerkesztő-titkár, Fedák István társszerkesztő és Jeszenszky Pál titkár, mint előadó.

A szakosztály újraalakulása.

Gróf Desseffy Aurél javaslatára a szakosztály az alapszabályok értelmében újraalakulván, elnökül gróf Szapáry Gyulát, társelnökül gróf Desseffy Emilt és Cserhádi Sándort választotta meg egyhangulag.

A szakosztály bizottságainak újraalakítása.

Jeszenszky Pál előadó javaslatára a szakosztály a keretébe tartozó állandó jellegű bizottságokat újból megválasztotta, ugyanazon tagokat küldvén ki a bizottságokba, akik azokban az előző évben is helyt foglaltak, s kiknek névsora az egyesület évkönyvében foglaltatik. E tagokon kívül az egyes bizottságokba beválasztotta még a szakosztály a következőket:

a dohánytermesztési bizottságba Förster Aurélt, Wekerle Sándort és Vásárhelyi Lászlót,
a gyümölcstermesztési bizottságba Hegedűs Józsefet és Rácz Sándort,
a borászati és szőlészeti bizottságba Koritsánszky Jánost, Vásárhelyi Bélát és Ybl Félixet.
a műszaki bizottságba Melegh Bélát, Kühne Károlyt és Karkoványi Ákost.

Javaslat a buzakiállítás rendezése ügyében.

Jeszenszky Pál előadó: Körülbelül harmadfél évvel ezelőtt kedvezőtlen híreket kezdtek kolportálni a külföldön a magyar buza és az abból készült liszt minősége felől, tendenciózusan azt hangoztatva, hogy a magyar liszt sikértartalma az utolsó években számbavehető módon csökkent. Ezek a híresztelések méltó feltűnést keltettek, mert tendenciájuk nyilvánvalólag az volt, hogy a magyar buza és liszt eddigi jó hírnevét a külföldön kisebbsítsék.

Ezek a híresztelések alkalmat szolgáltatnak a Magyar Tudományos Akadémiának arra, hogy

Teljes áron vásárol **LUCZERNÁ, LÓHERE ÉS MINDENMŰ TAKARMÁNYMAGVAKAT.**

Legelőnyösebb feltételek mellett értékesít mindennemű **GABONAFÉLÉT, SZESZT** és szállít erőtakarmányokat.

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE Budapest, V., Alkotmány-u. 31. sz.

Szállít, illetőleg berendez **tejgazdasági és takarmánykészítő-gépeket, tej- és takarmánykamrákat világítási és szivattyutelepeket.**

Legajánlatosabb forrás mindennemű **gazdasági anyag és eszköz beszerzésére. Alapszabályait és árjegyzékét kívánatra azonnal megküldi.**

egy jelentékeny díjat tüzzön ki egy oly munkát megírására, amely tudományos alapon hivatva legyen megdönteni e híresztelések alaptalanságát s ennek a kitűzött díjnak köszönhető azon munkát megjelenése, amely széles tudományos alapon és messzemenő összehasonlító kísérletek útján beigazolta, hogy a magyar buza minősége és sikértartalma messze fölötte áll más államok buzájának. Együttal a földmivelésügyi miniszter intézkedett a tekintetben, hogy ezen vizsgálatok évről-évre végrehajtásának és közzétételének, hogy ilymódon buzánk hírneve a külföldön ismét helyreállíttassék.

Ezen tendenciózus híresztelések alkalmat adtak arra is, hogy a közfigyelem nálunk a buza kérdés felé irányult s a múlt évben úgy az egyesületekben, mint a gazdasági szaklapokban élénk pertraktáció tárgyát képezte az a kérdés, hogy milyen módon lehetne a buza mennyiségi hozamát országos átlagban növelni. E kérdésnél az kell, hogy a kiinduló pontot képezze, hogy a gazdák a legmesszebbmenő figyelmet fordítsák a buza vetőmag kiválasztására, úgy a mint ez Német- és Franciaországban történik, a hol a gazdák rövid idő alatt jelentékeny eredményeket is értek el. A földadat tehát az, hogy egyrészt a gazdák a legmesszebbmenő figyelmet fordítsák a céljuk megfelelő vetőmag kiválasztására, másrészt feladata az arra hivatott tényezőknél, módot és alkalmat nyújtani arra, hogy a gazdák, a viszonyaiknak legjobban megfelelő vetőmagot be is szerezhessék.

Hogy mily módon váljék a vetőmagbeszerzés lehetővé, az a szakosztály egyik múlt évi ülésén beható vita tárgyát képezte, s a lefolyt tárgyalásokból leszűrődött az a megállapítás, hogy ez a cél legkönnyebben egy évenként ismétlődő magyarországi buza kiállítás révén érhető el, amelyet úgy kell rendezni, hogy arra az ország minden részéből összegyűjtessenek a buzaminták és ezek a legmesszebb menő vizsgálat alá vétessenek egy termelési, mint kereskedelmi és malomipari szempontból.

Ezen vizsgálatok adatai utbaigazítást adnának a gazdáknak arra, hogy a viszonyaiknak legjobban megfelelő vetőmagot hol szerezhetik be. Ezen kiállítás rendezését a növénytermesztési szakosztály javaslatára igazgató-választmányunk már elfogadta s kimondta, hogy az a múlt évben megtartott pozsonyi kiállítás keretében rendeztessék is, de az idő rövid volt arra, hogy a szükséges vizsgálatokat megfelelően végrehajtani lehessen s így a kiállítás megtartásától eltekinteni voltunk kénytelenek.

A múlt év óta a helyzet absolute nem változott semmit sem, tehát a kiállítás rendezésének szükségessége épp úgy fenforog ma, mint egy évvel ezelőtt; ennél fogva ajánlom, méltóztassék az igazgató-választmányunk javaslatba hozni, hogy a folyó és a következő években a már előzőleg rendezni elhatározott buza kiállítás rendeztessék s kérje fel a szakosztály a buza kiállítás rendező-bizottságát, hogy a szükséges teendőket megtenni sziveskedjék, a földmivelésügyi minisztert pedig kérje fel, hogy a kiállítást erkölcsileg és anyagilag támogatni sziveskedjék.

Kodolányi Antal: Nem annyira a javaslatához kíván szólni, mint inkább arra kéri fölvilágosítást, hogy miután az akadémiai kiadványok Magyarországon nagyon kevés kézen forognak, vajjon az Akadémia által kiadott munkálatban a magyar buza minőségére vonatkozó kimutatás eléggé ismertette lett-e a külföldi lapokban. Szerinte az a földolog, hogy a vizsgálat eredménye nemcsak a külföldi gazdasági, de politikai lapokban is kellőleg publikáltassék.

Előadó megjegyzi, hogy az Akadémia által kitűzött díj folytán készült munka s az abban foglalt vizsgálati eredmények a legszélesebb körben közzétételnek nemcsak a hazai, de a külföldi lapokban is s miután a miniszternek

az a szándéka, hogy a vizsgálatokat folytattatja, kétségtelenül szándéka az is, hogy ezen vizsgálatok eredményét a külföldön a legszélesebb körben publikáltatni is fogja.

Cserhádi Sándor: a buza kiállítás tartása tárgyában különös helyzet előtt áll a szülő, aki elnöke volt a kiküldött bizottságnak és ennek daczára kénytelen azt a javaslatot tenni a szakosztálynak, hogy a buza kiállítás rendezését vegye le a napi rendről, mert szülő a maga részéről e kiállítás rendezésével a buza kérdés előbbrevitelét nem látja, attól sikert nem remél, azért, mert ha kiállítást rendezünk, ennek feladata az, hogy itéletet mondjon a jó, a gyenge, vagy rosszminőség fölött, már pedig ha 100 minta kerül kiállításra, nem hiszi szülő, hogy akadjon az országban szakértő, aki akár a megtekintés, akár a vizsgálat alapján meg tudja mondani, hogy melyik a jó buza és melyik a kevésbé jó. Hogyha kiállítást rendezünk, első dolog volna kerületenként meghatározni, hogy az egyes kerületek minő minőségű buzát szolgáltatnak és ezek között osztályozást csinálni. De ki tudja viszont a kerületeket megállapítani? Ezek mind oly kérdések, a melyek megoldásra várnak. Azért javasolja szülő, hogy a kérdés most ejtessék el, de mivel ez irányban tanulmányok folynak, két évre elodázandónak tartja a kiállítás rendezését.

Rubinek Gyula azért szól a kérdéshez, mert az ő javaslatára határozta el a szakosztály a buza kiállítás rendezését. A Cserhádi által fölhozottak nem ismeretlenek a szakosztály előtt, mely Cserhádi véleménye daczára határozott a buza kiállítás megtartása tekintetében. Hiszen maga Cserhádi elismeri, hogy buza körzetek nincsenek s ezeket nem tudjuk másképpen megállapítani, mint ily kiállítások révén. Igaz, hogy ily kísérletek folynak, de ezek csak kiegészítetnének a buza kiállítások által szolgáltatott adatokkal. Minél több oldalról foglalkozunk a kérdéssel, annál könnyebben elérhető a cél. A szakosztály által kiküldött bizottságban, midőn a szakértők e kérdést megvitatták, a konkluzió az volt, hogy a bizottság javasolta a buza kiállítás megtartását s a miniszterhez a fölterjesztést el is küldötte az egyesület, nem volna tehát indokolt, hogy a szakosztálynak régi álláspontját megváltoztassa. Ajánlja, hogy a kiküldött bizottság tegye újból megfontolás tárgyává a kérdést és a legközelebbi ülésre indokolt javaslatot tegyen.

Forster Géza: Eppen Cserhádi előadásából arról győződött meg, hogy a buza kiállításra szükség van, de másrészt méltányolja szülő Cserhádi álláspontját, melyben kifejtette, hogy az egész országból egyszerre beérkező buzamintákat a jury el nem bírhatja. Az volna szölonak közvetítő indítványa, hogy miután van egy buza termő speciális területünk, a Tisza-Duna köze, amely leginkább van érdekelve a buza kérdésben: kimondani kéri, hogy a buza kiállítások rendezésénél egyelőre a Duna-Tisza közére helyeztessék a súly s ezen jellegzetes vidék buza terményei kerüljenek kiállításra. Ezzel a bizottság működése is meg lesz könnyítve, mert egyforma vidékről és talajból lesznek a buzaminták kiállítva s annak a vidéknek érdekeit fogjuk előmozdítani, amely leginkább reá van szorulva arra.

Előadó szintén arra az álláspontra helyezkedik, hogy a mikor már egyszer elhatározta a szakosztály a kiállítás rendezését, azt a határozatot most nem jelentheti ki semminek. Szülő meghajlik Cserhádi, mint elismert szakember véleménye előtt, de mégis azt javasolja, hogy fogadja el a szakosztály, azt a közvetítő indítványt, hogy utasítottassék a kérdés bővebb megvitatás végett a kiküldött bizottsághoz, amely a Cserhádi által fölhozott aggályok figyelembevételével tegyen újabb indokolt javaslatot a szakosztálynak.

Dimitrianu Ágoston: Szintén azt tartja, hogy vétessék le a kérdés a napirendről, mert sokkal könnyebb megváltoztatni a szakosztály-

nak határozatát, mintsem egy ötletszerű kiállítás kudarcát idézni elő.

Szapáry Gyula gr. elnök szerint a kérdés elintézésének módja az volna, hogy a szakosztály a kiküldött bizottságot bizza meg újból a kérdés újabb tanulmányozásával.

Cserhádi Sándor: Tekintettel azon körülményre, hogy a szakosztály többségével ellentétes álláspontot foglal el, lemond a buza kiállítást rendező bizottság elnöki székéről.

Károly Rezső szerint annak idején a pozsonyi kiállítás előtt, mikor e kérdést a bizottság tárgyalta, gyors megfontolásra volt szükség. Tény az, hogy a buza kérdés igen közérdekű és azóta is sok új szempontot mérültek fel. Azt tartaná tehát czél szerűnek, hogy a buza kiállítást egyelőre ne rendezze az egyesület, de a bizottság tovább tanulmányozza ezt a kérdést, amely ha szükségesnek látja, a kiállítás tartására nézve tesz javaslatot, vagy pedig más irányban, mert a buza kérdésben a kiküldött bizottságnak ülésén nemcsak a kiállítás rendezésének kérdése, de sok mindenféle javaslat felvetetett. Ezért javasolja, hogy ne vétessék le a buza kiállítás kérdése a napirendről, hanem a kiküldött bizottság foglalkozzék tovább e kérdéssel behatóan azon szempontokból is, amelyekkel a hivatalos fórumok nem foglalkozhatnak s ez esetben a bizottság elnöke továbbra is megmaradhatna tisztjében.

A szakosztály a buza kérdés előkészítésével és újabb tanulmányozásával újból megbizta a kiküldött bizottságot, s egyúttal annak elnökét Cserhádi Sándort felkéri a bizottság élén való további működésre.

Mütrágyakartell elleni állásfoglalás, illetve intézkedés a gazdák mütrágyaszükségletének együttes beszerzése tárgyában.

Jeszenszky Pál előadó: A modern mezőgazdaságban a mütrágya alkalmazásának fontos szerepe van s mint méltóztatni tudni, ezek igénybevétele, főleg a külföldön meglehetősen nagymértékben divik is. Nálunk is a belterjesen kezelt és különösen répatermesztéssel foglalkozó gazdaságokban a mütrágya alkalmazása szintén divik, de a rendelkezésünkre álló adatok azt igazolják, hogy a mütrágyák alkalmazása nálunk, viszonyítva a külföldhöz, még igen csekély tere szorítkozik, amennyiben a németországi több mint 90,000 waggon trágya szükséglettel szemben a miénk alig 5800 waggon. Ennek oka, eltekintve speciális viszonyainktól, kétségtelenül abban keresendő, hogy a mütrágyák ára nálunk jelentékenyen magasabb mint a külföldön. Az árkülönbözet a kettő közt igen nagy és hogy oly jelentékeny hányaddal körülbelül — egy negyedével — nagyobb az ár nálunk, mint az ugyanazon minőségű külföldi mütrágyáé, ennek oka egyéb viszonyainktól eltekintve kétségkívül az, hogy az osztrák és magyar mütrágyagyárosok kartellbe léptek s fixirozták az árakat. A mütrágyagyárosok 1897-ben létesítették a kartell öt évre. A múlt év november havában telt le az öt év és a gyárosok siettek új kartellben egyesülni. A kartell megkötése után az a hír terjedt el, hogy a kartell újabb áremelést határozott volna el, de ez a hír nem bizonyult valósnak, mert a mütrágyák ára viszonylag jelentékenyen csökkentett, még pedig 59 fillérről 52 fillérré. Nyilvánvaló és közel fekszik annak a föltevésnek a helyessége, hogy a mütrágyagyárosok nem azért alakították a kartell, hogy az árakat csökkentessék, hanem azért, hogy emeljék s bizonyára valamely kényszerítő körülmény hatása alatt határozhatták csak el magukat erre. Csakhamar ki is derült az ok, amely a gyárokat az árak csökkentésére készítette, t. i. ok megalkotott kartelljükből az előzőnél is sokkal súlyosabb feltételeket kötöttek ki. Az 1897-iki kartell ugyanis csupán az árakat fixirozta, s kontingentálta a gyárosok által eladható mennyiségeket, de azért szabadságukban állott a gyárosoknak tetszésszerűtlen mennyiségben elárúsítani a mütrágyát a nekik kiosztott kontingensen

fogják. Azóta a zalathnai képviselőjét nem láttuk. Ebből áll egész összeköttetésünk a zalathnai gyárral.

Egyébként a szövetkezetet a kénytelenség vitte reá, hogy oly gyárakkal szerződjen, amelyek kartelben vannak s lekösse tagjai szükségletét. Az idei őszi ajánlat valóban kedvezőbb volt az eddiginél, mert 59 helyett 52 koronával lett megállapítva az ár, amely mellett a szövetkezet adhatta a trágyát s hogy a kartelgyárosok leszállították 48-ra, ezt a szövetkezet csak köszönettel fogadhatta, tehát jóbiszemüleg járt el a dologban. Hogy a szövetkezet 48-as áron tesz ajánlatot, ez csak a gazdák előnyére szolgál s ha azt mondjuk, hogy tudunk még kedvezőbb árakat is elérni, mert nekünk célunk az árakat lenyomni, amennyire a gazda érdeke megkívánja, ebben semmi inmorális dolog nincs. Abban sincs, hogy a szövetkezet körleveleket küld ki a gazdához az olcsóbb árra nézve, mikor a zalathnai nem teszi meg ezt az olcsóbb ajánlatot, daczára, hogy kartellen kívül van.

Ezt találta szükségesnek előterjeszteni s osztja azt, amit előadó kifejtett, ha az OMGE. mint erkölcsi testület megbizik a szövetkezetben, a szövetkezet magára vállalja a megbízást.

Sebestyén Károly rövid felszólalása után, melyben a zalathnai gyár eljárását igazolja,

Zaleski Jenő proponálja, hogy az egész kérdést utasítsák egy bizottsághoz, amely a kérdést megvitatná.

Laehne Hugó ismétli, hogy a mezőgazdák szövetkezetének körlevelei folytán volt kénytelen a zalathnai gyár a kartellel a tárgyalásokat folytatni. Szóla nem ment bele a könnyelmű vádaskodásba, de a gazdák érdekében lévőnek látta, hogy ily irányban föl-szólaljon.

Dr. Dimitraru Ágoston: Az előadói javaslatban kontemplált iroda szervezését a Gazdasági Egyletek Országos Szövetségének a keretében véli megvalósítandónak.

Bujanovics Sándor: Nem a határozati javaslatához, de a M. M. Szövetkezetek eljárása ellen elhangzott vádakkhoz szól. Szóla az OMGE. megbízásából bent van a szövetkezet igazgatóságában s tudja, hogy a szövetkezet a gazdák érdekeit legjobb tudása és meggyőződése szerint igyekszik előmozdítani. A szövetkezet bír azzal az erkölcsi tekintéllyel, hogy ily ügyet, amely itt kontemplatit, reá lehessen bízni. S ha valami panasz az üzleti életben előfordul, amely a szövetkezetet érinti, ha az igazgatóság tudomására hozatik, az orvoslást nyújtani fogja.

Koller Pál: Elfogadja a javaslatot s kibővíteni kéri azzal, hogy a szervezendő irodakartelen kívül álló gyártól vagy inkább külföldi gyártól szerezzék be a gazdák műtrágyaszükségletét, mert a kartellek szerinte oly szövetkezetek, amelyek erkölcsstelenek és a közönség kizsákmányolására vezetnek.

Juhász Bálint: Szintén állást foglal a kartell ellen s kimondani kéri, hogy kartellen kívül álló gyárakból szereztessék be a gazdák a műtrágyaszükséglete.

Rubinek Gyula szerint, amennyiben az a javaslat fogadtatnék el, hogy egy kiküldendő bizottság tárgyalja a kérdést, e tanácskozássra meghívandók az összes vidéki szövetkezetek és maguk a gazdasági egyletek is, azok, amelyek gyakorlatilag foglalkoznak műtrágyaközvetítéssel. A főkérdés szerinte az, hogy igyekezni kell a nagyobb uradalmakat és szövetkezeti központokat tömöríteni.

Gr. Szapáry Gyula elnök: Nem találja célszerűnek, hogy kiadassék e kérdés egy bizottságnak és elo áztassék a megoldás. Szerinte a határozati javaslat elfogadható, csak a 3-ik pontnál kell fentartani azt, hogy a vidéki szövetkezetek és gazd. egyesületek bevonásával állítsassék fel az iroda.

Jeszenszky Pál előadó: Javaslata 2-ik pontjában kifejezetten utal arra, hogy „megállapítandó föltételek” mellett szerveztessék a központ s mikor ezt javasolta, az lebegett szóla szeme előtt, amit Rubinek fölhozott, hogy

t. i. itt ma csak az elvi kérdések állapíttassanak meg s azután hivassanak meg tanácskozássra az érdekelt szövetkezetek, amelyek műtrágya-közvetítéssel foglalkoznak.

Még azt indokolja meg, hogy miért vette fel javaslatába a harmadik pontot. Ezidő szerint ugyanis csak az OMGE. kebelében tartja megvalósíthatónak a központ létesítését, mert a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté most szerződésileg le van kötve, azonban a jövőben megnyugvással lehet szóla szerint a Magyar Mezőgazdák Szövetkezetére bízni a központi iroda szervezését.

Gr. Desseffy Aurél: A kérdés elintézését nem lehet egy bizottságra bízni, hanem szükségesnek tartja, hogy a szakosztály általános elvekben megállapodjék.

Emödy József szintén a mellett van, amit Juhász kifejtett, hogy kartelben álló gyárakkal a létesítendő iroda ne kössön szerződést, s inkább külföldi gyártól szerezzék be a műtrágyaszükségletet. Így tett Nyitramegye gazd. egylete is.

Hatvani Deutsch József: Azt hangsúlyozza hogy a kartell ellen a legjobb védekezés volna, ha gyárak állíttatnának fel, amelyek a műtrágyát olcsó előállítású költséggel gyártanák, ez nem kerülne nagy beruházásokba, mert a berendezés primitív, s a pénzüsszeg finanszírozása is könnyen eszközölhető. Felkérendőnek tartja a kormányt, hogy adjon lehetőséget arra nézve, hogy a műtrágyagyártáshoz szükséges nyers anyag olcsón behozható legyen.

Juhász Bálint: Pártolja előtte szóla indítványát, mert egy műtrágyagyártat volt alkalma megtekinteni és tanulmányozni s azt tapasztalta, hogy aránylag igen csekély költségbe kerül a műtrágya előállítása.

Perczel Ferenc: Bátor vagyok a szakosztály figyelmét még egy körülményre felhívni, t. i. itt csak a szuperfoszfátról hallottunk szóla, de itt van a Thomassalak, amelyet igen nagy mennyiségben vásárolnak a gazdák s szövetkezetünket, hogy tagjai szükségletét kielégítse, a kényszerűség rávitte arra, hogy ismét csak kartell utján, vagy más néven szindikátusnak nevezett ringgel álljon szóba. Javasolja, hogy a szakosztály ne csak a szuperfoszfátot, de a Thomassalakot is vonja be tanácskozásba.

Elnök kimondja, hogy a szakosztály határozati javaslat 1., 2., 4., 5. pontjait elfogadja s hozzájárul azon indítványhoz, hogy az egész kérdést és a szervezendő központi iroda létesítését egy az érdekelt faktorokból összehívott bizottság állapítsa meg.

Jeszenszky Pál előadó tesz azután előterjesztést a szakosztályban hozott régi határozatok alapján a miniszteriumokhoz az intézett fölterjesztések elintézésének sürgetésére nézve.

A szakosztály elhatározza, hogy ezen fölterjesztések elintézésének megsürgetését hozza javaslatba az igazgató-választmányának.

Üzükorkontingens-törvény.

Koller Pál a képviselőház asztalán lévő czukor kontingentálásáról szóla törvényjavaslat hatodik szakaszában foglalt azon sérelmes rendelkezést tette szóvá, mely a száz kilométeren tuli távolságban meglévő gyárak mellett új gyár felállítását nem engedélyezi.

Javasolja a bizottságnak, hogy intézzen fölterjesztést a törvényjavaslat e szakaszának megváltoztatása végett.

Rubinek Gyula hozzászóla után a szakosztály elhatározza, hogy az elnökség utján sürgős fölterjesztést intéz e tárgyban.

Hogyan kössünk haszonbéri szerződéseket?

A haszonbérlet intézménye úgy terjedem, mint jelentőség dolgában folytonos emelkedést mutat. Jelentékeny ellensúlyozóra talál ugyan gazdatiszti kezelésre alkalmas nagyobb uradalmaknál azon körülményben, hogy gazda-

sági felsőbb tanintézeteink évenként kellő számban képeznek ki elméletileg is jó készülségű gazdatiszteket s így a házi kezelés ezen fontos eszközében hiányt nem szenvedünk, mindazáltal a nagyobb haszonbérletek sem nélkülözhetik a szakképzett gazdatiszteket, s a nagy arányokban fellendült versenyt a termelés terén nagyon sok tulajdonos feladni kénytelen, mert vagy a szükséges értelmi vagy pénzülségével nem rendelkezik, vagy más körülmények akadályozzák abban, hogy minden idejét és munkáját gazdasága vezetésének szentelje.

E mellett a haszonbérleti intézmény intenzíve is nagyon kifejlődött. A vállalkozói verseny magasra emelte a szokásos haszonbérletet és a tuiságig megfeszített szellemi és anyagi munkát rótt a haszonbérletre. A tudomány és a tapasztalás ezernyi ezer módját állapította meg a termelés fokozásának, de egyuttal természetesen igen sokoldaluvá tette a tulajdonosoknak azon törekvését is, hogy a termőföld átlagának kiméletét a forszírozottan gazdálkodó haszonbérletével szemben biztosítsák. A legújabb kor egészen új eszméket vetett fel ezen a téren, egészen új eszközök és új formák kerültek felszínre, a melyek valamennyien a tulajdonosnak és a haszonbérletnek ezen pontban ellentétes érdekeit vannak hivatva kölcsönösen kiegyenlíteni, helyesebben összeegyeztetni.

A haszonbéri szerződésekben egész sorával találkozunk a kötelező és tiltó rendelkezéseknek, a melyek mind vagy a haszonbérlet gazdálkodásának szabadságát, vagy a rablógazdaság megakadályozását továbbá az ingatlan fundus instructus és az erdő értéktartását célozzák. Többé kevésbé minden szerződő fél tisztában van a feladat körvonalaival, azonban a szerződés általános keretén belül a részleteket igen sok esetben elhanyagolják, aminek a következtése lesz azután ama temérdek vitás sőt peres kérdés, amelyek a haszonbérleti ügyekből nap-nap mellett felmerülnek. Lapunk hasábjain százával olvassuk a kérdéseket, amelyekkel az érdekelt felek a szerkesztőséget ostromolják s a kérdések legtöbbször azt lehet megállapítani, hogy a szerződő felek a kölcsönösen szükséges korlátozásokról nem szoktak megfeleledkezni, sőt azokat igen sokszor az aprólékosáig menő részletességgel szokták tárgyalni szerződésekben; a hiba rendszeren abban szokott feküdni, hogy a kötelező vagy tiltó rendelkezésnek elmulasztják szankciót adni s így ha a mulasztás vagy a tiltott cselekvény csakugyan beáll: hiányzik minden normativum amiből a hiba pótlásának avagy a kárpótlásnak módját és mértékét könnyű szerrel meglehetne állapítani. Ilyenkor azután a felek, daczára annak, hogy a komplikációknak apró részletekbe menő szerződéssel igyekeztek elejét venni, mégis pörökbe keverednek, mert a kötelezettségek elmulasztásának avagy a tiltó rendelkezések áthágásának esetére az elégtétel módját szerződésileg meg nem állapították.

Szokásos módja például a termő erő biztosításának az, hogy a szerződő felek kikötik, miszerint szalmát, takarmányt, vagy trágyát a haszonbérlemény területéről kivinni tilos. Ez helyes és szükséges intézkedés, ámde így magában nem sokat használ és megfelelő szankció nélkül olyan pörökre vezet, amelyeknek kimenetelét tíz ügyvéd sem tudná előre megmondani. Pedig igen egyszerűen segíthetnek a szerződő felek magukon és igen könnyen elejét vehetik minden bonyodalomnak, ha például megállapítják, hogy minden a birtokról elszállított székér szalma vagy takarmány után a bérlet bizonyos összegű bírságot tartozik fizetni; sőt, hogy a tulajdonost a sokszor nagyon nehéz bizonyítás terhe alól fel lehessen menteni bizonyos minimumot lehet megállapítani, amely alkalmas arra, hogy öt normális terjedelmű károsítások ellen megóvja.

Bírságok és kötbérek szolgálnak egyedül alkalmas eszközül arra, hogy a feleket kölcsönösen biztosítani kívánt olyan érdekeik tekin-

venkint kellő szám-
is jó készletű
ezelés ezen fontos
vedünk, mindazal-
sem nélkülözhe-
ztekét, s a nagy
t a termelés terén
ni kénytelen, mert
vagy pénztökével
körülmények aka-
en idejét és mun-
szentelje.

intézmény inten-
vállalkozói ver-
ásos haszonbéré-
tett szellemi és
bélőre. A tudó-
nyi ezer módját
fokozásának, de
sokoldalúvá tette
kvését is, hogy a
t a forszirozottan
mben biztosítsák.
szmüket vetett fel
közök és új for-
yek valamennyien
rlőnek ezen pont-
ak hivatta kölcsön-
összeegyeztetni.
ekben egész sere-
ő és tiltó ren-
ind vagy a ha-
zabadságát, vagy
rozását továbbá
tus és az erdő
bbé kevésbé min-
van a feladat
erződés általános
igen sok esetben
ezése lesz azután
kérdés, amelyek
nap mellett fel-
zázával olvassuk
érdekelt felek a
a kérdések leg-
ani, hogy a szer-
kséges korlátozá-
kezni, sőt azokat
menő részletes
szövegekben; a
felelődni, hogy a
snek elmulasztják
ulasztás vagy a
beáll: hiányzik
hiba pótlásának
és mértékét köny-
pítani. Ilyenkor
hogy a kompli-
enő szerződéssel
pörökbe keve-
elmulasztásának
hágásának ese-
désileg meg nem

a termő erő biz-
ló felek kikötik,
vagy trágyát a
vinni tilos. Ez
ámde így ma-
egfelelő szankció
eknek kimenete-
gmondani. Pedig
szerződő felek
t vehetik min-
l megállapítják,
szállított szeker
bélő bizonyos
ni; sőt, hogy a
ehéz bizonyítás
bizonyos mini-
mely alkalmas
mű károsítások

gálnak egyedül
feleket kölcsön-
érdekeik tekin-

tetében, amelyeknek pénzürtéssel való felmérése nehézségekbe ütközik, mególtalmazza.

El ne feledkezzünk tehát a haszonbéri szerződések kötésénél arról, hogy az egyes kötelezettségeket és tilalmakat, kötbérek és bírságok felállítása útján szankcióval lássuk el!

Elvégre is a haszonbéri szerződés tulajdonképeni célja a pereknek elkerülése és így minden szerződésnél arra kell törekedni, hogy minden egyes felmerülő kérdést a felek maguk között bíró nélkül egyedül a szerződés alapján közös megnyugvásra elintézhessenek. Elvül kell tehát szolgálnia annak is, hogy a szerződés egyes pontjainak megsértése esetére a sértés következményeit már eleve megállapítsák.

A termőerő fentartását célzó szokásos egyéb rendelkezések például, ugartartási és takarmánytermesztési kötelezettség, bizonyos számú marhatartás kötelezettsége, bizonyos vetésforgók kiküszöbölése, trágyázási normatívum, a gabonaneműekkel bevetett területek korlátozása stb. egytől-egyig alkalmasak arra, hogy kötbérek és bírságok útján nyerjenek szankciót. Ha azután a kötbér vagy bírság fizetésére kötelezett fél a fizetést megtagadja, a pert természetesen akkor sem lehet elkerülni, azonban a bizonyítás oly lényegesen megvan könnyítve s a per tárgya oly egyszerű, hogy az ilyen ügyből komplikált perek egyáltalán nem származhatnak. Igen természetes, hogy a kötbérek és bírságok összegét mindig úgy kell megszabni, hogy a jogaiban sértett fél által szenvedett hátrány pénzürtékének körülbelül megfeleljen.

Magánjogi törvényeink különösen a haszonbérleti jog terén egyáltalán nincsenek, a bírói gyakorlat nagyon ingadozó és nagyon nehezen ellenőrizhető. Az egész joganyag tehát, amely rendelkezésünkre áll, egyelőre chaos s ennek zürzavarában a készülöben levő magyar magánjogi codex lesz hivatta rendet teremteni és világosságot gyujtani. Addig is, míg a gondviselés ezt a boldog időt megérnünk engedi, igyekezzünk mi magunknak szerződéseinkben törvényt állítani azzal, hogy a kölcsönös jogok és kötelezettségek consequenziáit egészen levonjuk és megállapítsuk. Dr. Sz. F.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Kovácsy Béla.

Apróságok az állattenyésztés köréből.

(Mely évszakban legelőszelűbb borjuztatni a teheneket. — Az állatok szarvtalanítása. — Kilenczfilléres tej.)

Hazánkban általános szokás a teheneket kora tavasszal borjuztatni s valóságban ritkaságszámba megy még ma is, ha egy tehén ősszel vagy tél elején borjuzik le. Szinte azt hinné az ember, hogy ez másként nem is lehetséges, holott ha figyelemmel kíséri ezt a dolgot más országokban, különösen olyan vidékeken, a hol tejtermeléssel már régi idők óta foglalkoznak, azt fogja tapasztalni, hogy a gazdák sulyt fektetnek az őszi és kora téli borjuztatásra s teszik ezt bizonyára azért, mert annak hasznát látják. Egészen a legújabb időkig azonban kísérleti adatok nem bizonyították az őszi borjuztatás előnyeit; csupán egyes gazdák megfigyelései s azon valószínű feltevés látszott az őszi borjuztatás előnye mellett bizonyítani, hogy a laktató kezdetén száraz takarmányozás mellett is bőven tejel a tehén, tavasz nyitásával pedig a zöld takarmányozásra áttérve, természetesen is fokozódni kell a tejelválasztásnak, ellenben tavaszi borjuztatásnál az amugy is apadásnak induló tejet a száraztakarmányozásra való áttérés még inkább megapasztja. Ma azonban számos kísérleti adat áll rendelkezésünkre, melyek csaknem mindenike az őszi borjuztatás előnyeit bizonyítja. A Mezőgazdasági Szemle 1900-iki évfolyamában kimerítően

ösmertetem azon adatokat, melyek az őszi borjuztatás előnyei mellett szólnak. Azóta újabb kísérletekről, illetve megfigyelésekről is számoltak be egyesek. Szükségét látom annak, hogy e helyen az általam ösmert össze idevonatkozó adatokat röviden összefoglalva bemutassam. *Beno Martini* 19 év alatt 1047 drb tehén megfigyelésével gyűjtött adatok alapján bizonyítja, hogy legtöbb tejet és pedig 5221 fontot adtak a szeptemberben leborjazott tehenek; következtek sorban az október, december, november, január, február, márczius és áprilisban leborjazottak, mely utóbbiak 4970 font tejet adtak, tehát 251 fonttal kevesebbet, mint a novemberben borjazottak. A Braudenburgban levő drezti uradalomban *Schupli Pál* tanulmányozta a törzskönyveket visszamenőleg 1806-ig, a melyekből azon eredményre jutott, hogy legtöbb tejet adtak azok a tehenek, melyek decemberben borjaztak le. Azután következtek a novemberiek, januáriak, októberiek s legkevesebbet adtak az áprilisi, májusi, júliusiak. A salzburgi *Schmidtmann féle Hintertal-Bachwinkeli uradalom törzskönyvi* adatai szerint a decemberiek adták a legtöbb tejet, azután a novemberiek, januáriak következtek s legkevesebbet adtak a májusi, június, júliusiak. *Általam* különböző magyarországi tehenészetekből összegyűjtött adatok szerint legtöbb tejet adtak a novemberben, azután a decemberben, majd az október és januárban leborjazott tehenek; azután pedig hónapról-hónapra apadt a tej mennyisége s legkevesebbet adtak júliusban leborjazottak és pedig 536 literrel kevesebbet mint azok, a melyek decemberben borjaztak le. Legújabban *Schupli és Bursfert* Dániában végeztek megfigyeléseket 1472 db tehenen, a mely megfigyelés ismét azt bizonyítja, hogy azok a tehenek adnak legtöbb tejet, a melyek késő ősszel borjaztak le. Mindezen kísérletek, illetőleg megfigyelések adatai tehát teljes mértékben egyeznek s miután közel 5000 drb tehén megfigyeléséről van szó, a természetetaláni játékát teljesen ki kell zárunk s határozottan kimondhatjuk, hogy *őszi borjuztatás mellett tehenek legalább 150—200 literrel több tejet adnak mint tavaszi, vagy nyári borjuztatás mellett.* A borjuztatásnak tehát a helyes ideje nem február—június, hanem szeptember—január, a mely időszak borjunevelés szempontjából is előnyös, mert az állatok a jelzett időszakban teljesen istállóra lévén utalva, a borjuk is jobban szemelődik, gondosabb ápolás és takarmányozásban részesülhetnek s tavasznyitáig annyira fejlődnek és erősödnek, hogy velük a legeltetés is minden hátrány nélkül megkezdhető.

Az állatok szarvtalanítása különösen Ausztráliában van terjedőben. Ennek az eljárásnak jóformán csak ott van értelme, a hol gulyákban tartatnak az állatok az év legnagyobb részében, a mely felvad gulyákra a felügyelet nem lévén valami nagyon kifogástalan, nagyon sok állat megy tönkre azáltal, hogy társaik szarvaikkal felhasogatják. Ennek az elkerülése céljából ajánlható tehát a szarvtalanítás. De az ilyen felvadon felnövekedett állatoknál az az előnye is megvan, hogy a szarvtalanított állatok veszítenek, hogy ugymondjam önértéktől, kevésbé verekedők s általában véve nyugodtabbak lesznek s ennek következtében hizlalóba fogva nemcsak könnyebben kezelhetők, de jobb hizókká is lesznek. A szarvtalanítást már 1—2 éves korban eszközlik s e végből egy erre a célra szolgáló kalodába szoritják a borjut, hol különösen fejét rögzítik meg s azután szarvait egészen közel a tőhöz lefűrészelik, a szarvcsonkot kátrányos ronggyal bekötik s a mütét be van fejezve. Ugyancsak Ausztráliában nagyon terjed a tehenek miskárolása, egyrészt azért, mert ilyen módon a lactatót nagyon meghosszabbítják, másrészt meg azért, mert a miskárolt tehenek az ököréhez hasonlóbb minőségű és ízű husa van. Ennek dacára ez az eljárás — legalább ma még — nem igen ajánlható követésre, mert bár Ausztráliában állítólag olyan tökélyre vitték e

mütétet, hogy az előbbeni 10—15% veszteséggel szemben ma csak 2—4% a veszteség, mégis el kell ösmernünk, hogy e mütét roppant veszedelmes, hogy a 10—15% veszteség nagyon is könnyen beállhat olyan mütő keze után, a kinek nincs igen nagy gyakorlata. Különböző olyan kedvező eredményeket, mint a minőket állítólag az ausztráliaiak elérték, még sem a francia, sem a német állatorvosok fel nem mutathatnak.

Érdekes vita indult meg nemrégiben az Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapokban a *kilenczfilléres tej körül.* A vitázók abban mindannyian megegyeznek, hogy a 8—9 filléres tej termelése, ha valami nagy haszonnal nem jár, de kedvező körülmények között kifizetheti magát, ha a jobb anyaktól származó üszőborjuk felneveltetnek. Igen nagy eltérés van azonban vitatkozók között az üsző felnevelési költséget illetőleg, a mennyiben azt 292—300 koronában sőt egyesek ennél is magasabb összegben állapítják meg, holott a felvidéken 160—200 koronáért jó fejős teheneket lehet venni s e szerint a gazdának igen jelentékeny vesztesége volna az üszők felnevelésén, mert nem tudja annyira eladni, mint a mennyibe 2¹/₂ éves korig az üsző neki került. Részemről azonban bátor vagyok megjegyezni, hogy akkor a mikor hazai szarvasmarha felnevelési költségeit akarjuk kiszámítani, semmi esetre sem szabad németországi adatokat figyelembe venni, de az állat élősulya is kombinációba veendő, mert vannak az országban is tehenészetek, melyeknek 2¹/₂—3 éves üszői 600 kgrmot nyomnak, s viszont nagyobb, sőt tulnyomó számban olyanok, melyeknek 3 éves üszői 300 kgrmot sem nyomnak, ami ugy érték, mint felnevelési költségek tekintetében roppant nagy különbség. Tekintettel pedig az állatok nagyon is különböző súlyára talán helyesebb volna azt kutatni, hogy 1 mm élősúly mennyibe kerül, így talán inkább meg lehetne közelíteni a valót. Ha azonban egy 2¹/₂ éves üsző 300—400 koronájába kerül a gazdának, mennyibe kerül egy 4 éves esikő, a melynek felnevelése sokkalta költségesebb, nagyobb rizikóval járó s a melyért nem mindig érünk el 300 koronánál sokkalta magasabb árat. Vitatkozók egybehangzólag oda nyilatkoznak azonban, s ezt szabályul is lehet tekinteni, hogy 8—9 filléres tej mellett nem járhat haszonnal a kifejt tehenet eladni s helyükbe frissejűt beállítani. —csy.

TAKARMÁNYOZÁS.

Rovatvezető: Cselkó István.

Hizlalási kísérlet seprő-czirok-maggal.

II.

A következő két táblázatban részben saját kísérleteink, részben a Wolff-féle táblázatok alapján a takarmányadag egyes részeinek 1 kg.-mal és az egész takarmányadaggal bevett emészthető szerves tápanyagok mennyiségét tüntetem fel; a második táblázatból kitünik a szálastakarmányokkal bevett emészthető szerves rész is. Összes szervesanyag alatt csak a nyersfehérje, nyerszsír és a nitrogénmentes kivonható anyagok összegét foglaltam egybe, az emészthető nyersrost mennyisége nincs tekintetbe véve.

A takarmány megnevezése	1 kg.-ban van emészthető			
	nyers feh.	nyerszsír	Nmentes kivonható anyag	összes szerves anyag
g r a m m				
Répa	10	1	104	115
Buza-korpa...	106	24	444	574
Széna	52	10	389	461
Szalma, polyva	14	6	404	424

Az állat és a kísérlet száma	Naponként és darabonként bevett emészthető					
	nyers f-hérje	nyers zsir	Nment. kivonh. anyag	összes szerves anyag	sz. anyag a szálak takarm.	
k i l o g r a m m						
Tengerivel tartott tehén	I.	1-046	0-310	10-033	11-389	4-321
	II.	1-022	0-320	9-242	10-584	3-022
Czirokkal tartott tehén	I.	0-976	0-264	9-719	10-959	4-321
	II.	1-018	0-290	9-483	10-791	3-473

A hizóteheneket nem lehetett havonta mérni, mert vadságuk miatt a gyakoribb mérés nagyon összetörte volna őket s így nem lehet pontosan megállapítani, hogy 1000 kg. élősúlyra mennyi emészthető szerves anyagot kaptak az állatok a hizálás egyes szakaszaiban. Ha a hizálás megkezdésekor és annak befejeztével meghatározott átlagos testsúlyok közéértékét tekintjük, az a tengerivel hizalt teheneknél 534 kg., a czirokkal hizaltaknál 530 kg., mi közel áll az 500 kg.-hoz. Közelítőleg tehát a fentebbi táblázatban feltüntetett kilogrammok kétszerese adja meg az 1000 kg. élősúlyra fogyasztott emészthető tápanyagok mennyiségét, mely 20—22 kg. között változik, míg a szálak-takarmánnyal bevett rész 6—8 kg. közé esik, vagyis az adagok összetétele megfelelt a gazdaságos hizálás feltételeinek, jóllehet, még előnyösebb lett volna, a hizálás második szakaszában valamivel több szálak-takarmányt etetni. A tengerivel és a czirokkal hizalt állatok közel egyenlő mennyiségű emészthető tápanyagot vettek be.

A czirokon hizottak átadási súlya III/12-én 6930 kg. a 48 f. 3326-40 K. Levonva takarmányozást és ápolást 1899-49 K. Marad... 1426-91 K.

Átlag 1 drbra 118-90 K.

Ha tehát a czirok hektoliterét 5 koronába, a tengeri hektoliterét 6 koronába számítjuk, akkor a tengeri adott jobb pénzeredményt.

A tengeri hektoliterének ára igen gyakran 6 koronánál jóval nagyobb s ilyenkor a czirok-mag, ha hektoliterre 5 koronaért vagy még olcsóbban áll rendelkezésünkre, a hizálásnak ugy időbeli lefolyására, mint pénzbeli eredményre nézve oly jó vagy még jobb eredményt ad, mint a tengeri, minek folytán magasabb tengeriárak esetén ajánlható, hogy gazdink teheneik hizálásánál a czirokat kiterjedtebben alkalmazzák.

Közleményem befejezéséül e helyen is ki akarom fejezni a főhercegi uradalom tekintetes felügyelőségének az állatállományi állomás köszönetét azon készségeért, melylyel ezen hizálási kísérlet végzésére vállalkozott. Módot nyújtott ezáltal a főhercegi uradalom az állomásnak, hogy a szük kísérleti keretben megállapított tapasztalatait nagyban végzett gyakorlati kísérlettel beigazolja és megerősítse, de kétségtelenül hozzájárult ahhoz is, hogy a főhercegi uradalom eredményén felbuzdulva sok magyar gazda próbálkozzék meg a czirok etetésével állatállományának hizálásánál.

Összefoglalás:

1. 100 rész czirokmagban van átlag 5-74%.

IRODALOM.

Gazdasági felügyelők.

A földművelésügyi m. k. miniszter ur szives figyelmébe ajánlva, írta Siklaki István, okl. gazdász. Ára 2 korona. Balassa-Gyarmat 1902.

Siklaki ezen művében egy új intézmény létesítésére hívja fel a figyelmet, amely rendszeresen alkalmazott gazdasági felügyelők útján lenne hivatva a kis és középbirtokos osztály bajain segíteni. Ezeket a bajokat a szerző részletesen tárja föl, nagyon sötét de általában találó színekkel festve gazdasági állapotainkat, melyekkel szemben a mezőgazdasági haladás érdekében fennálló állami és társadalmi intézményeket állítja s ezen fejtegetései alapján arra az eredményre jut, hogy az eddig a kis és középbirtokos-osztály érdekében létesített intézmények nem bizonyultak elégségeseknek arra nézve, hogy a kis és középbirtokon az okosabb gazdálkodás általánosítható.

Ezt a célt csak úgy véli elérhetőnek, ha közgazdasági járásonként mezőgazdasági felügyelők alkalmaztatnának, akiknek feladatuk lenne a kis és középbirtokos-osztály gazdasági érdekeit minden irányban előmozdítani s akik a kerületenként szervezendő gazdasági főfelügyelők ellenőrzése alatt állanának.

Ezen intézmény létesítése természetesen újterhet róna az állam háztartására, melyet szerző 1,902.000 koronára tesz, amiben azonban csak a személyes kiadások és az utóköltések foglaltatnak benn, a dologi kiadásokkal a költség jóval többre rugna.

Kimutatás az összehasonlító hizlásról tengeri és czirokkal.

	Napi adag 1 drbra							Elfogyasztott takarmány					Átlagsúly 1 db		Gyarapodás		A takarmány értéke					
	Hizó tehén	tengeri	czirok	b. répa	korpa	marhasó	széna	t. szalma	polyva	tengeri	czirok	b. répa	korpa	marhasó	széna	Petróleum	Béresnap	1901. decz. 1-én	1902. április 10-én	131 nap alatt	A beállítási súlyhoz viszonyítva	A takarmány
drb.	liter	k i l o g r a m m					hlt	kg.					kg.	nap	kg.	kg.	%	K.	f.			
Tengerin hizva.																						
Deczember 1—31-ig	12	5	30	2	0-010	3	2	5	90-6	471-60	3-45	16	56-76	5-5	64	495	572-91	77-91	15-73	13-97	74	
Január 1. április 10-ig	12	6	30	2	0-010	2	2	3														
Czirokon hizva.																						
Deczember 1—31-ig	12	6	30	2	0-010	3	2	5	118-32	471-60	31-44	16	56-76	5-5	64	482-83	577-50	94-67	19-60	14-45	74	
Január 1. április 10-ig	12	8	30	2	0-010	3	2	3														
Összesen									90-60	118-32	943-20	62-38	32	113-52	11	128					28-43	48

Magának a hizlásnak lefolyására nézve utalok a fenti táblázatra, melyből igen áttekinthető módon a hizálási kísérlet hű képét nyerjük. Ezen táblázatot azon alakban közlöm, mint azt a kis-jenői főhercegi uradalom felügyelősége volt szives összeállítani és az állomásnak átengedni. A hizálási kimutatásból csak azt emelem ki, hogy a tengerin tartott tehének 78 kg.-t, vagyis a beállítási súlyhoz viszonyítva 15-73%-al, a czirokon tartott tehének 95 kg.-t, vagyis 19-60%-al hiztak. Kitűnik ebből az, hogy jó eredménnyel lehetett a tehének hizálásánál a tengeri czirokmaggal helyettesíteni. A hizálási eredményt mindkét csoportnál befolyásolta az, hogy a tehének tavasz nyitával többször folytattak.

A pénzbeli eredmény a főhercegi uradalom felügyelőségének számítása szerint a következő volt:

A tengerin hizottak átadási súlya III/12-én 6874-92 kg. a 48 f. 3299-96 K. Levonva takarmányozást és ápolást 1851-49 K. Marad... 1448-47 K.

Átlag 1 drbra 120-66 K.

emészthető nyersfehérje, 2-98% emészthető zsir, 1-97% emészthető nyersrost és 53-73% nitrogénmentes kivonható anyag.

2. Az emészthető részekből számított tápegyeségek alapján 1 kg. tengeri 1-2 kg. czirokmaggal, 1 liter tengeridara 1-5 liter czirokdarával helyettesítendő.

3. A hizálási kísérletből, melyet a kis-jenői főhercegi uradalom a tengeri és czirok hizlalo hatásának összehasonlítására végzett, kitűnik, hogy a czirokon tartott tehének jobban hiztak, mint a tengerin tartottak, a pénzeredménytekintetében ellenben, ha a kukoricza hektoliterét 6 koronával, a cziroket 5 koronával számítjuk, a tengeri adott valamivel jobb eredményt. Oly esetben, ha a tengeri hektoliterre 20 vagy még több százalékkal drágább mint a czirok, a tehének hizlása czirokkal pénzeredmény tekintetében is előnyösebb, mint tengerivel. Dr. Zaitschek Artur.

De ezáltal egyúttal számos, jelenleg már fennálló intézmény feleslegessé válnék, amelyek költségeit a szerző egy millió koronánál többre teszi, úgy hogy a gazdasági felügyelők országos szervezéséből eredő évi költség-többlet szerző szerint alig 4—500.000 koronát tenne, ami az elérhető eredményekkel szemben elenyésző csekélység.

Ez rövid foglatatja ezen mindenesetre figyelemre méltó javaslatnak s habár nem tartozunk azok sorába, akik a gazdaság terén minden kezdeményezést a kormánytól várják, mégis el kell ismernünk, hogy gazdasági állapotaink, — általán véve, — nem egészségesek, hogy különösen a kisebb birtokososztály hazánk nagy részében teljesen el van hanyagolva, nevezetesen ott, ahol helyesen szervezett s sikeresen működő gazdasági egyesületekre nem támaszkodhatik s minthogy gazdasági egyesületeink nagyobb része nem áll hivatása magaslatán, többnyire azért, mert nem rendelkezik oly közegekkel, akik hivatásuknak egész odaadással élhetnének, minthogy továbbá hasonló okokból a mezőgazdasági bizottságok sem töltik be feladatukat, viszonyaink közt ezen nagy problema megoldására tényleg a szerző által

javasolt gazdasági felügyelők intézménye mutatkozik ajánlatosnak, csak hogy megalkotásánál figyelembe veendő, hogy ezáltal a már meglévő intézmények u. m. különösen az állattenyésztési-, szőlészeti-, méhészeti-, halászati s gyümölcsészeti felügyelők nem fognának feleslegessé válni, mivel alig fog sikerülni oly gazdasági felügyelőket kiszemelhetni, akik a mezőgazdasági termelés összes ágaiban a kellő jártassággal bírnának, hogy továbbá a felügyelők a népszerű szakoktatást sem fognák feleslegessé tehetni, minélfogva ezen intézmény országos szervezése jóval nagyobb terhet róna az államra, mint ezt a szerző feltételezi; viszont azonban gazdaságilag kevésbé előrehaladott vidékeken nézetünk szerint is nagyon áldásos működést fejthetne ki egy a hivatása magaslatán álló gazdasági felügyelő s ezen okból az érdekelt körök kiváló figyelmébe ajánljuk Siklaki javaslatát.

H. A.

Haladás.

Ha azt a rohamos haladást szemmel kísérrük, amelyet az észak-nyugat felé fekvő államok — különösen Németország — kifejtenek s látjuk azokat az irigylésre méltó eredményeket, amelyek ezen államok fokozatos gazdagodásában nyerneek tagadhatatlan kifejezést, szinte örömeinkre kell, hogy legyen, ha ily irányban nálunk is látjuk a haladás eszközeinek felbukkanását.

Haladásunk egyik mozzanata gyanánt emlékezzünk meg arról a munkáról, amelyet a tőzeggel kezelt fekáliák hasznosítása érdekében az Országos Magyar Gazdasági Egyesület gyakoronoka Matlaszkovszky Tádé írt.

Németalföldön és Svédországban már ös- időktől fogva megismerték a tőzeggel rendkívül magas hasznosítási értékét s ott ennek a természetadta anyagnak különféle alkalmazásából az egyes vidékek igen jelentékeny vagyonra tettek szert, elannyira, hogy azon vidékek népei nemcsak, hogy egyedül ebből az anyagból biztosították gondtalan és fényes existenciájukat, hanem az ujon keletkezett telepeken mondhatni amerikai módra épültek fényes városok tekintélyes intézményekkel.

Igen, mert hiszen tőzegtermelésüknek megfelelő arányú felhasználása a mezőgazdasági termelés és más célok minél jobb eredményei érdekében mindenütt elterjedt.

Nálunk — sajnos ezideig ebben az irányban ugyszólván mi sem történt, pedig tudjuk azt, hogy mezőgazdasági termelésünk jó trágya- anyagra ugyancsak rá van utalva, de rá van utalva különösen ma már ismét nagy kiterjedésűvé vált szőlőtermesztésünk, amely nálunk trágyázást eddig alig kapott; pedig Matlaszkovszky munkájából azt látjuk, hogy nagymennyiségű felettebb becses trágyaanyagunk van, amelyre esodálatképen eddig semmi figyelmet sem fordítottunk, jölehet nemcsak szükségünk van rá bőven, hanem felhasználásával nevezetes megtakarítások mellett közegészségünknek is rendkívül nagy szolgálatokat tehetünk, mert hiszen azon városoknak és helységeknek közegészség- ügye, ahol csatornázás hiányában a fekáliák eltávolítása nemcsak tetemes költséget okoz, hanem a közegészséget is jelentékeny mérték-

ben hátrányosan befolyásolja, szinte egy csapásra megoldást nyer akkor, ha a fekáliák a most említett szakmunkában írt módszer mellett tőzeggel kezeltenek s így kezelve a mező- gazdaság, különösen pedig a szőlőtermesztés céljaira mindenkor jól értékesíthető trágyává alakíthatnak át. Mindaz, amit e fontos kérdésben nemcsak a gazda, hanem az orvos, a városi törvényhatósági közeg vagy akár a magános meg tudni óhajjt, bőven, részletesen meg van írva a műben és mi a magunk részéről csak azt kívánjuk, hogy ez a füzet minél szélesebb körben legyen ismertté, hogy ezáltal az üdvös célokat minél jobban, minél előbb elérjük és hasznunkra fordítsuk.

A munka tartalmát a következőkben ismertetjük:

„A tőzeg-fekálkomposzt” című dolgozat az „OMGE” borászati szakosztályának kezdeményezésére íratott, a szerzőnek ez év április havában a losonci fekáliatelep tanulmányozásáról beadott jelentése alkalmából. Célja: az emberi ürülék tőzegkomposztta földolgozásának ismertetése és elterjesztése. A fekáliáknak tőzeggel való egyenlő nagyságú közgazdasági tekintetben, amennyiben az emberi ürülék trágyaértékét teszi kihasználhatóvá. Közegészségügyi tekintetben pedig a városi hulladékok fertőtlenítése folytán.

Az „OMGE” által a tőzeggel elterjesztése érdekében megindított mozgalom alapoka, miként azt Forster Géza az „OMGE” igazgatója a könyvhöz írt előszavában kifejti, azon nagy trágyaszükség, mely különösen a szőlőtermesztő vidékeken és általánosságban a mezőgazdaságban tapasztalható. A műtrágyázással ugyanis az istállótrágyázást csak tökéletlenül pótolhatjuk, amely műtrágya drága és jobbára a külföldről beszerzendő. Ellenben a fekáliatrágya nagymennyiségben és olcsón termelhető és azzal az istállótrágya igen jó sikerrel helyettesíthető.

A szerző, mint gyakorlati gazda, hogy a kitűzött célt elérhesse, az intelligens gazdaközönységet kívánta elsősorban meggyőzni a tervezett intézkedések célszerűsége és kivihetőségéről. Ehhez képest miután rövid előszóval indokolja a fekáliatrágyák kihasználásának nagy jelentőségét és ismerteti műve beosztását, az első és második fejezetben az emberi ürülék eltávolításának és földolgozásának rendszereit, továbbá a tőzeggyártás és használhatóságának ismérveit tárgyalja gyakorlati alapokon és oly mérvben, hogy dolgozatának további fejezeteit az intelligens közönység minden osztálya megérthesse. A harmadik és negyedik fejezetben a fekáliakomposzt összetételét, trágyaértékét és ennek alkalmazásával a gyakorlatban elért eredményeket ismerteti. Az ötödik fejezet a magyarországi gyártmányú tőzegklozetterendezéseket tárgyalja. A hatodik fejezet a nálunk még egyedüli losonci berendezést ismerteti. Idáig a szerző teljesen helyes alapokon dolgozik.

A hetedik fejezetben a városi új fekáliakomposzt-telepek berendezését és költségvetését tárgyalja. A dolgozatnak ez a leggyengébb része. A szerző itt ugyanis tisztán a hazai tapasztalatokból levont következtetésekből indul ki és bizonyos anozomizással mellőzi a külföldi tapasztalatokat, pedig ezt kár volt tennie, mert a múlt év szeptember havában megjelent „Mustergültige Einführung der Torfuhlfverfahren in kleinern und mittleren Städten” munka, mely a németországi tőzegberendezés eredményeivel kapcsolatban a svédországi városok berendezését is ismerteti, alaposan ráczáfol a szerző következtetéseire. Ráczáfol pedig annyiban, hogy a szerző

által egy lakosra előirányzott négy mm. fekáliakomposzt helyett személyenként az eddigi tapasztalatok szerint legfeljebb csak 2 mm. termelhető, s még hogy eddig seholsem sikerült nagy átlagban olyan teljesen szikkadt komposzttrágyát közvetlenül az arnyékszékekben előállítani, mely a szerző részéről ajánlott egyszerű telepeken minden további kikészítés nélkül értékesíthető lenne.

A további 8., 9. és 10-ik fejezetekben a szerző a tőzeggel mező- és közgazdasági hasznait, egészségügyi jelentőségét és ezen rendszer elterjesztésének feltételeit ismerteti. Itt már a szerző ismét a helyzet magaslatára emelkedik és meggyőző erővel bizonyítja, a tőzeggel való rendszer szükséges voltát és elterjesztésének aránylagos könnyűségét.

A dolgozat egészben véve alapos munka, világos és a gyakorlati gazdák jó hasznát vehetik. A csinosan kiállított füzet ára 1 K. Kapható az OMGE. titkári hivatalánál.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

27. kérdés. Bérszerződésnek egyik pontja így szól: „A bérlő a szántóföldnek legalább $\frac{1}{6}$ -át köteles frissen trágyázva átadni, egyszerűsmind köteles kimutatni, hogy egy magyar holdra 30 kétfogatu szekér trágya hordatott ki.” Szükségesnek tartom felemlíteni, hogy a bérlő október 31-én megszűnik és egy bizonyos mennyiségű őszi vetést köteles vagyok átadni és hogy aratás után utódomat vagy az uradalmat azonnal a gazdaságba beereszteni.

Kérdésem tehát az, hogy miként magyarázandó szerződésnek e pontja; a most betrágyázott földek, amelyek a tavasz folyamán elvetésre kerülnek és pedig répa, kukorica, zab, zabosbüköny, stb. frissen trágyázott földeknek tekintendők-e?

S. Zs.

28. kérdés. Kötötttalaju, dombos birtokba megfelelő jó vetőgépre volna szükségem, melyik gép legelőkétesebb ezidőszert a nagyon hullámos talajra? Eddig sik, egyenes talajon gazdálkodtam és Shuttleworth-féle Universal Drill-gépet használtam, de ugyhiszem, hogy erősen hullámos talajon ez nem fog megfelelni, mert merítő korongos szerkezeténél fogva partra fölmenet nagyon bőven ömleszt a magot, míg a partról lefelé menve keveset vet, azért olyan vetőgépet szeretnék beszerezni, mely ugy tróssága, egyszerű könnyű kezelhetősége és cél- szerű szerkezeténél fogva hullámos talajra a legelőkétesebb.

Kérem az ezidőszert létező legelőkétes- rübb vetőgépet és egy jó fajta szilárd és könnyebb fajta boronát is ajánlani.

S. M.

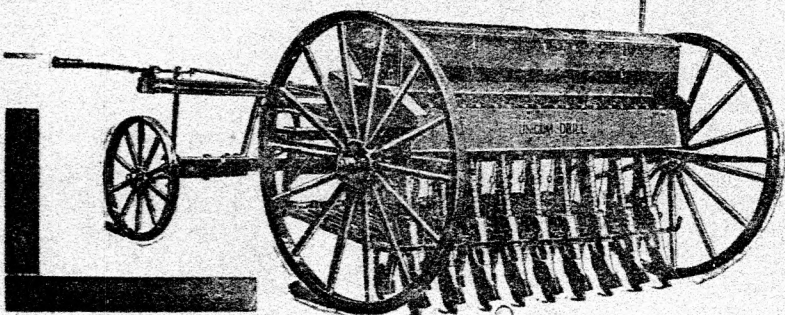
29. kérdés. A pozsonyi kiállításon szerzett észleletek és eddigi tapasztalatok szerint melyik petróleum- vagy benzinlokomobil legelőkétesebb gazdasági célokra? — cséplés, őrlés, stb. — illetve: melyiknek szerkezte leg- egyszerűbb, munkája legmegbízhatóbb, üzembentartása viszonylag legolcsóbb?

Cs. L. L.

Feleletek.

Frissen trágyázott föld. (Felelet a 27. számú kérdésre.) Frissen trágyázott szántóföld alatt tulajdonképen oly terület értendő, a

UNICUM-DRILL

sorbavetőgép az egyedüli, melylyel sik vagy hegyes talajon egyenletesen lehet vetni, mely a magot nem sérti és szabályosan elosztja. Több mint 20,000 darab vetőgép készült és az egész világban elterjedve. Ezer és ezer elismerő nyilatkozat. MIELŐTT VETŐGÉPET VESZ ERDEKLÖDJÖN AZ „UNICUM DRILL” VETŐGÉPEK IRÁNT GAZDATARSAINÁL

MELICHAR FERENCZ BUDAPEST, VI.,

NAGYMEZŐ-UTOZA 88. SZÁM. Magyarországi vezérképviselő: SZÜCS ZSIGMOND. KIZÁRÓLAGOS VETŐGÉPÁR

melyről megrágyázása után még semmiféle termés nem nyertett, miszerint a bérlő köteles lenne a kikötött területet a kellő mennyiséggel betrágyázni, de alá nem szántott állapotban átadni. Ez azonban nagyon terhes kikötés, melynek a bérlő a legtöbb esetben csak úgy képes eleget tenni, ha az utolsó évben termelt trágyából saját veteményei alá nem fordít semmit, hanem az egész trágyamennyiséget utódjának engedi át, s épen azért nagyon csudálkozom azon, hogy egy haszonbérlő ily méltánytalan kikötést tartalmazó szerződést elfogad.

Meglehet azonban, hogy a bérbeadó a frissen trágyázott földek alatt azokat is érti, amelyek a bérlet utolsó évében megrágyáztattak s amelyekről a bérlő csak egy termést nyert, ami nézetem szerint a kérdéses pontnak helyesebb magyarázata, mivel a bevett szokásnak jobban megfelel.

Mivel azonban azon esetre, ha az ügy a peres utra tereltek, a szakértők többsége esetleg az első interpretatio mellett dönthet, azt javasoljuk az érdekelt bérlőknek, hogy a bérlet utolsó évében eszközlendő trágyázások tervezetét idejében két példányban terjeszse be ajánlott levélben a bérbeadónak azon kérelem kíséretében, hogy ezt a trágyázási tervet jóváhagyni és a jóváhagyással érvényesített tervezetet hozzá visszajuttathatni sziveskedjék.

Hogyha pedig a bérbeadó a tervezet jóváhagyását megtagadná s azon nézethez ragaszkodna, hogy csak megrágyázott, de még termést nem adott területeket tekint frissen trágyázottaknak, akkor nem marad más hátra, mint a peres ut választása, de hogy ez minő eredményre fogna vezetni, előre nem tudható.

Vetőgépek hullámos talajra. (Felelet a 28. sz. kérdésre.) A mai vetőgépek közül nem lehet az absolute legjobbat megállapítani, mert úgy szerkezetük, mint munkájuk szempontjából itélve annyira közel állanak egymáshoz, hogy köztük lényeges különbség nem vonható. Egyaránt kitünő vetőgépek a Kühne E.-féle „Mosoni Drill”, mely különösen szerkezetének egyszerűségével tűnik ki, továbbá a Glayton & Shuttlewort „Columbia Drill”-je, mely viszont kitünő tartósságával nyert általános elismerést, azután Weiser J. C. „Zala Drill”-je, melyet különösen költött, nehéz talajon szeretnek s Hoffherr és Schrantz „Viktoria Drill”-je, mely szintén jó vetőgép s végül Sack IV. sz. „Egyetemest vetőgépe”, mely különösen pontos munkájával tűnik ki. E felsorolt gépek mindegyike, ami magát a munkát illeti, ugyszólván teljesen egyenrangú, kevés eltérésekkel. A különbség inkább szerkezeti és kezelési szempontokból tűnik ki. Éppen így megfelelnek a gépek bármily hullámos felületű talajon is. Mindegyiknek e gépek közül megvannak előnyös tulajdonságai és fogyatékosai is, de ezek, mint említettem, annyira kiegyenlítődnek, hogy köztük érdemsorozatot felállítani alig lehet. Fődolog, hogy a gép rendszeres kezelésben részesüljön és helyesen legyen az illető munkára beállítva.

Petróleum- és benzinlokomobilok. (Felelet a 29. sz. kérdésre.) Hogy melyik manapság a nálunk használt benzin-, illetve petróleum-motorok közül a legjobb arra, miután eddig még összehasonlító kísérletek e gépekkel Magyarországon nem végeztek, legalább nagyobb szabásban még nem, felelni végérvényesen nem lehet. A pozsonyi kiállításon bemutatott ilyenű motorok legtöbbje, legalább a kiállítás tartama alatt, kifogástalanul működött. Ezeknek leírása a „Köztelek”-ben már megkezdődött s mindegyik lehetőleg ismertette lesz. Kérdéstevő e leírások alapján, ha nem is teljes részleteiben, de mégis annyira megismerkedhetik e motorokkal s szerkezetével, hogy körülbelül véleményt alkothat magának ez ügyben. Itt egyelőre csak annyit jegyzek meg, hogy azon gyárnak, mely kizárólagosan csak motorok gyártásával foglalkozik, természetesen jobbat mo-

torai lesznek, mint olyannak, mely csak mint mellékgyártási üzemet karolta fel a motorok készítését. Kiveszem ezekből a Ganz és Tsa céget, melynek külön nagyszabású motorgyártó osztálya van. Egy másik szükséges megjegyzés az is, hogy még a legkitünőbb gyártott motor sem bír értékkel a mezőgazdaságban, ha annak elkerülhetlen javításai nem foganatosíthatók olcsón s a mi fő, olcsón. S ezért, bár a külföldi kitünő motorokat gyárt is, addig, míg nálunk rendszeresen felszerelt javító műhelyrel nem bír, motoraival a mezőgazdaság terén nem sokra viszi. Az álló motorok terén eddig a magam részéről a Ganz és Tsa által gyártott „Bánki” motorokat tartom legjobbnak. Motorlokomobilok terén Kállai Lajos motortelepe, az oberurseli motorgyár gépei, a drezdai motorgyár és Beck és Gergely motorai dolgoztak szépen a kiállításon. E motorok részletesebb leírása sorban bekövetkezik a „Köztelek”-ben. Szerkezetükre nézve mind elég egyszerűek arra, hogy egy értelmesebb falusi kovács vagy munkás is aránylag rövid idő alatt keilően megismerje és kezelni tudja őket. Éppen így nincs különbség — legalább lényeges — az üzembőltségekben sem. Átlag lóerőnként és óránként 0.4—0.5 kg. benzint fogyasztanak, a Bánki motor kivételével, mely legkevesebbet fogyaszt, t. i. lóerőnként és óránként 0.235 kg. benzint.

Az a motor azonban, melynél a gyújtás lámpával izzásban tartott gyújtócsővel történik, mezőgazdasági célra nem való, mert a lámpa szűk égő nyílásai könnyen eldugulnak s ez gyakori és kellemetlen üzembelvi okoz. Legegyszerűbb az önműködőleg izzásban maradó gyújtócsőves motor, ezután a villamos szikrával gyújtó. Igaz, hogy az előbbi indítás előtt fel kell melegíteni, ami az időjárás stb. viszonyok szerint 5—10 percnyi ideig tart, de azután, egyszer megindítva további gondot nem kell fordítani a gyújtásra s a gyújtócső nem romlik. Esetleges elszakadása esetén könnyen s hamar pótolható. A villamos szikrával gyújtó motoroknál előmelegítés nem szükséges, de viszont a szikrát adó villamos készülék elromlása esetén körülményesebb drágább, és hosszabb a baj helyrehozása.

Kérjen kérdéstevő fentnevezett cégektől ajánlatokat. Ezekből kiválaszhatja a czéljainak megfelelő motort. ifj. S. P.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma :	Oidal
OMGE. közleményei.	73
Hogyan kössünk haszonbéri szerződéseket?	76
Állattenyésztés.	
Apróságok az állattenyésztés köréből.	77
Takarmányozás.	
Hizlalási kísérlet seprő-cizorkmaggal.	77
Irodalom.	
Gazdasági felügyelők. — Haladás.	79
Levelszekrény.	80
Vegyesek.	80
Kerekasztal, tőzsdé.	83
Szerkesztői üzenetek.	83

Kinevezések. A földmívelési m. kir. miniszter dr. Kossuthy Tamás gazdasági akadémiai rendes tanárt és dr. Szomjas Lajos miniszteri titkárt a kísérletügy szaksterü és egyöntetű irányítása czéljából szervezett mezőgazdasági Kísérletügyi Központi Bizottság rendes tagjaivá, dr. Schürger János magyar-óvári gazdasági akadémiai tanárságát, hasonló minőségben további két év tartamára, Grätz Ottó okleveles állatorvost és végzett gazdasági a magyar-óvári gazdasági akadémia állatgyógyászati tanszéke mellé két év tartamára tanárságáig kinevezte.

Új közgazdasági előadó. A földmívelési m. kir. miniszter Sass László uzdi lakost Tolna vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadónak nevezte ki.

Felolvasás a gabonaárak alakulásáról. Dr. Ruhland Gusztáv freiburgi egyetemi tanár,

az ismert agrárpolitikus, tudvalevőleg évek óta azon fáradozik, hogy az értékesítés modernizálása, főleg a gabonatudósítások reformja által előnyösebb árakhoz juttassa a gazdákat, hogy a gabonaárakat befolyásoló tényezők között a természet gazdák minél nagyobb jelentőségre jussanak. A tudós professzor most Bécsben időzött s f. hó 9-én felolvasást is tartott az ausztriai mezőgazdák és erdészek klubjában a mezőgazdasági természeteket különösen érdeklő ezen témáról. Ezen előadás az OMGE. képviselőjében Dr. Bernát István is jelen volt. Ruhland előadásában vázolta a mult patriarchális viszonyait, amikor még a lokális kínálat és kereslet szabta meg az árakat. Ma azonban ezen már túl vagyunk; többé nem lokális tényezők állapítják meg, hogy mit kap a gazda az ő termékeiért. *Belejutottunk a világforgalomba és annak törvényei uralkodnak rajtunk.* A világforgalomban is nem egyetlen évnek termése irányadó; figyelembe kell venni a mult éveket és a megmaradt készleteket, valamint azt is, hogy miképpen fog alakulni a várható fogyasztás. Különösen nagy befolyásuk van az árak alakulására a *piaczi értesüléseknek.* Az előadó vázolta ezeknek fontosságát, különösen pedig az amerikaiak szervezetét. Leírta, hogy ott vannak hivatalos elevátoroktól származó értesítések és ezek mellett a privát uton gyűjtöttek. Nézetét abban összegezte, hogy Amerika nem annyira az ő óriás termelésével uralkodik rajtunk, mert Európának termelése egyes mezőgazdasági cikkekben még nagyobb, hanem azért, hogy az ő tudósításai jól vannak szervezve és gyorsan kerülnek a nyilvánosság elé. Attért ezután az európai viszonyokra; az 1900-ban a párisi kiállítás alkalmával megalakult a *nemzetközi búzabizottság*, amelynek a czélja ezeket a tudósításokat szervezni. 1902-ben elnökül választotta Sönaich-Karolat herceget, alelnökül pedig Lobkovitz herceget. Ezen az alapon megindultak az elömmunkálatok és annyira vannak, hogy *Németországban már körülbelül hétezer tudósító áll a berlini iroda rendelkezésére*; de a közép-európai államok többségben szintén megindították a munkát és kilátás van arra, hogy Oroszország, Ausztria, Magyarország és a dunai államok szintén tevékeny részt fognak venni a tudósítói szervezetben. Ezek eredményeül azt lehet remélni, hogy hitelesebb értesüléseket kapván a gazdaközönség, tájékozva lesz az iránt, hogy miképpen alakulnak valószínűleg az árak. Emellett szükséges lesz az is, hogy a gazdákat az *alakítandó központok értesítsék*, hogy mikor és körülbelül mennyit bocsássonak piacra. Ez uton el lehet érni azt, hogy a mai nagy áringadozások helyett közép és lehetőleg állandó árak jöjjenek létre. Ruhland felolvasása után élénk eszmecsere indult meg, amelyben Hohenblum lovagon kívül Sand, báró Rokitsanski és gróf Kolowrat Lipót vettek részt. Az eszmecsere főleg a körül forgott, hogy a nemzetközi áralakulás keretén belül *nemzeti árak* elérésére törekedjenek. Az osztrák-magyar monarchia ma abban a kedvező helyzetben van, hogy szükségletét körülbelül fedezni tudja. Miután azonban a népesség minden tíz év alatt valamivel több, mint egy millióval növekszik ezzel lépést kell tartani a mi belső termelésünknek is. Továbbá a tudósítások megbízhatósága tekintetében mondották el nézeteiket is kifejtették, hogy erre a jövőndő organizációnál kiváló súlyt kell fektetni.

Kamara és szövetkezetek. Több ízben volt alkalmunk szóvá tenni a budapesti kereskedelmi és iparkamarának azt a valóban érthetetlen animozitását, melylyel a fogyasztási szövetkezetek ellen általában viseltetett s melynek lépten-nyomon kifejezést adni igyekezett. Örömmel és meglelégedéssel konstatáljuk, hogy a budapesti kamara végre belátta, hogy támadásai sem igazságosak, sem alaposak nem voltak. Mert a mult évi működéséről szóló jelen-

tésében a fogyasztási szövetkezetekről egészen másként nyilatkozik, mint eddig. Elismeri végre a szövetkezetek létjogosultságát. Elismeri, hogy a fogyasztási szövetkezetek ellen indított hajsza helytelen és hogy a szövetkezetek a kereskedelemnek nem károsítói, sőt egészséges versenytársai. A kamarának egyedüli kívánsága, hogy a fogyasztási szövetkezetek csakis tagjaiknak adhassanak el árukat. Ezt a kívánságot méltányoljuk és magunk is valljuk, mert mi a szövetkezetektől nemcsak anyagi előnyök biztosítását várjuk, hanem erkölcsi nevelést is, éppen ezért óhajtuk, hogy azoknak minél több tagjuk legyen, ezt ismét csakis úgy lehet elérni, ha a szövetkezetek az általuk nyújtott előnyöket csakis tagjaiknak biztosítják. A kamara által most elfoglalt helyes álláspontot nemcsak azért üdvözljük, mert ezzel élet veszi azoknak a támadásoknak, melyek kereskedői körökből éppen a múlt nyáron a szövetkezetek ellen annyi vehemenciával megindultak, hanem egyúttal módját nyújtja annak is, hogy ezen a téren a kívánatos változtatásokat közös erővel létrehozassuk.

Baromfitenyésztők a földművelésügyi miniszternél. A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete f. hó 10-én délelőtt tizenkéttagú küldöttséggel tisztelt *Darányi* miniszternél. A deputációnak, amelyet *Lippich* Gusztáv egyesületi alelnök vezetett, tagjai voltak: *Pirkner* János ügyv. alelnök, *Bujanovics* Gyula, *Vásárhelyi* László, *Rubinek* Gyula, dr. *Rodiczky* Jenő, *Palóczy Horváth* István, *Koppély* Géza, *Szilassy* Zoltán, *Serfőző* Géza, *Laehne* Hugó és *Polónyi* Manó. A küldöttségnek az volt a kérése, hogy a miniszter az egyesületet a magyar baromfitenyésztés föllendítésére irányuló akcióiban támogatásban részesítse. A földművelési miniszter szívesen fogadta a küldöttséget, hangsúlyozta a baromfitenyésztés gazdasági fontosságát, a baromfitenyésztés egyike azon kevés termelési ágának, amelyeket a külállamok elzárkózó kereskedelmi politikája mellett is nagy mértékben fejleszthetünk. Igéri, hogy az egyesületet működésében mindig a legmelegebben fogja támogatni.

Szövetkezetek szövetsége Bácsme gyében. Bácsme gyé szék helyén, Zomborban, f. hó 11-én megalakult a bácsme gyei szövetkezetek szövetsége. A bácsme gyei szövetség *Latinovits* Géza országgyűlési képviselő kezdése s magának *Latinovits* Pálnak, Bács-Bodrogme gyé főispánjának támogatásával és elnöklésével alakult meg. A szövetség célja, hogy a Bácsme gyében alakult szövetkezetek között erkölcsi kapcsolatot létesítsen, ezáltal egymást működésükben segítsék és a gazdák érdekében levő új intézmények létesítését kezdeményezze és elősegítse. A tegnapi alakuló ülésen, melyen a szövetkezetek révén mintegy ötezer gazda volt képviselve. Jelen voltak: *Lukács* György békésme gyei főispán, *Latinovits* Géza, *Hadzsy*, *Ivanovics*, *Mihálovics* orsz. képviselők, *Sierbán* miniszteri biztos. *Galambos* Sándor ó-becsei birtokos ismertette az alapszabályokat, melyek szerint a szövetség célja az összes mezőgazdasági cikkek külföldre való kivitelének előmozdítása. Előnként *Latinovits* Géza országos képviselőt, diszelnökként *Latinovits* Pál főispánt, ügyvezető igazgatóvá *Galambos* Sándort választották meg. Mindenestre örvendetesnek tartjuk, hogy a nagy és gazdag Bácsme gyében a szövetkezetek egy megfelelő központot teremtettek magoknak és ezáltal a közös célra való együttes és egyöntetű működés lehetőségét biztosították. Erre annál inkább szükség volt, mert Bácsme gyében nagyon is mutatkoztak jelei annak, hogy a gazdák érdekeiben alakult szövetkezeteket egyes üzletemberek saját céljaikra használják ki. A vezetőknek tehát nagyon kell arra ügyelniük, hogy az új szervezet igazi céljai-

nak feleljen meg és ne csupán üzérkedők alkalmas eszközévé váljék, amelylyel a gazdák zönségét annál könnyebben és biztosabban kiszákmányolhassák.

Molnárok küldöttsége a földművelési miniszternél. Az Orsz. Molnáregyesület igazgatóválasztmányának egy küldöttsége tisztelt f. hó 12-én *Vörös* László ny. államtitkár, az egyesület elnökének vezetése mellett *Darányi* földművelésügyi miniszternél. A küldöttség tagjai voltak: *Schlichter* Gyula, *Zsarkó* Ferencz alelnökök, *Csik* József, *Sándori* Rezső, *Szabó* István, *Mandits* Ede, *Szabó* Antal, *Schumacher* Rezső, *Illés* Ferencz, *Sándor* Móricz, *Gaal* József, *Kellermann* Béla, K. *Kovács* Ferencz igazgatósági tagok és *Jutassy* Ödön titkár. A molnáregyesület nevében *Vörös* László üdvözölte a minisztert és fölhívta figyelmét a mezőgazdasággal szorosan rokon molnár iparérdekekre s első sorban a vízjogi törvény revíziójára, de addig is, míg ez a reform lehetségesé válik. 11 különválasztott kérvényt adott át a miniszternek, amelyek mind a földművelésügyi tárcza keretébe tartoznak. A miniszter hosszabb beszédben köszönte meg az egyesület igazgatóságának tisztelgését, tudomásul vette működése megkezdésének notifikálását és megígérte, hogy amennyiben az egyes reszortok szerint már is szétválasztott kérvények nem ütköznek más jogos érdekekbe, a legmelegebben és leggyorsabban fogja azokat elintézni. Egyúttal szerencsét kívánt az egyesület működéséhez, mely után bemutattatta magának a küldöttség tagjait.

Az új osztrák tőzsdetörvény. Az osztrák tőzsdetörvény reformjáról s a fődözetlen tőzsdei határidőzlet eltörléséről szóló az a javaslat, amelyet az osztrák törvényhozásnak mind a két háza tudvalevőleg már megszavazott, január 4-én legfőbb szentesítést nyert s a törvényt január 10-én hirdette ki Ausztria hivatalos lapja. Eszerint a törvény április 10-én lép életbe. Az osztrák földművelésügyi minisztériumban most dolgoznak azon a rendeleten, mely a fődözetlen tőzsdei határidőzletbe foglalt ügyletek tilalmazásáról fog rendelkezni. A rendeletet az osztrák kormány még ebben a hónapban fogja kiadni. Igaz, hogy az osztrák agráriusok nincsenek megelégedve a törvénytől, mint azt a „Köztelek“ m. évi utolsó számában megírtuk, de azt hisszük, a törvény mégis hatalmas korlátokat fog képezni a tőzsdei játék és ezzel együtt a termelőosztály kiszákmányolása ellen és a termények árának természetes alakulása tekintetében jótékony hatását csakhamar éreztetni fogja. Annál a kapcsolatnál fogva, amelyben a budapesti tőzsde a bécsivel van, az a reményünk, hogy a bécsi törvény nálunk is éreztetni fogja hatását. Jó vagy rossz irányban! persze nem tudhatjuk. De ha rossz irányban fogja éreztetni, akkor legalább egy okkal több lesz arra, hogy hasonló törvény létrejöttel nálunk is még erőnyebben sürgessük.

Legegyszerűbb megoldás. A magyar ipar pártolása csupa hangzatos jelszavakból áll, a cselekvésre ritkán kerül a sor. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a magyar gépipar pártolására megtalálta a legegyszerűbb és legcélszerűbb megoldást, mikor ipari és kereskedelmi szakosztályát létesítette. Tehát minden nagyobb gazda, mielőtt gépet venne, forduljon az *Ipari és kereskedelmi szakosztály* titkárához (Budapest, IX. Köztelek.), ott ingyen adnak szakszerű felvilágosítást a magyar gép-gyártmányokról. A magyar ipar pártolhatóságának és a becsapások elkerülésére ez a legegyszerűbb módszer.

Gazdáink figyelmebe. A múlt évi kedvezőtlen időjárás folytán a kukoricatermés az ország legnagyobb részében nem jól érett be.

A már megejtett próbamorzsolásoknál az tűnik ki, hogy a kukoriczmag csirája fekete és így az nem csiraképes. Felhívjuk ennélfogva gazdáink figyelmét arra, miszerint a legnagyobb óvatossággal járjanak el a vetőmag választásánál és mielőtt a magot vetésre felhasználhatnák, czél-szerű lesz csiráztatási kísérleteket eszközölni, hogy ily módon a mag jóságáról meggyőződést szerezhessenek. Annál is inkább szükséges ezen elővigyázat, mert a nedvesen s nem tökéletesen érett állapotba göréba került kukoricza a deczember hó folyamán volt nagy fagyok által, szintén szenvedett csiraképességében.

A budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán az 1902—1903. tanév második felére a beiratások f. év január hó 10—17-ig tartanak. Január 18—25-ig írásbeli kérvényre a tanártestület, ezen határidőn túl a földművelési m. kir. miniszter adhat engedélyt a beíratásra. A rendes hallgatók beíratási díja 4 korona, a tandíj pedig félévénként 30 korona.

A cukorkontingens felosztása. A pénzügyminiszter a képviselőház folyó hó 10-iki ülésében terjesztette be a cukorkontingensnek egyedenkénti felosztására szóló törvényjavaslatot. A tíz szakaszból álló törvényjavaslat főbb intézkedései ezek: A magyar cukorgyártelepről és cukor tartására rendelt szabad raktárakból az 1903—1904-iki termelési időszakban a fogyasztási adó lefizetése mellett elszállítható 863,660 métermázsza fogyasztási cukormennyiség a Magyarországon az 1902—1903-iki termelési időszak folyamán tényleg dolgozó cukorgyártelepek között osztatik szét. Ujjonnan keletkező cukorgyártelepek kontingens iránt való igényének kielégítésére az a cukormennyiség szolgál, amelylyel a Magyarország cukorkontingense ama termelési időszakban, amelyben az új cukorgyárak üzembe lesznek helyezendők, meghaladja a közvetlen előző termelési időszak cukorkontingensét. Uj cukorgyárra nem adható engedély valamely létező gyártól légvonalban mérve 100 kilométeren belül. Első sorban ama cukorgyárak számára adandó engedély, melyek szövetkezeti alapon létesülnek. Az egyénekenkénti felosztást a következő kimutatás tünteti föl. A cukorgyárak közül kap az ácsi 18,060, a botfalui 50,000, a bükki 37,300, a czinfalvai 35,000, a diószegi 55,900, felszterfalvai 41,600, a hatvani 61,200, a kaposvári 31,600, a magyarfalui 31,000, a marosvásárhelyi 15,000, a mezőhegyesi 54,700, a nagyczenki 19,200, a nagysurányi 61,200, a nagyszombati 57,000, a nagytapolcsányi 32,400, az oroszokai 40,700, a petőházi 22,900, a sárvári 35,000, a selypi 26,400, a szerencsi 105,100, a trencséntelpei 32,400. Együtt 863,660 mmázsát. Sajnáljuk, hogy a pénzügyminiszter a kontingensnek kiosztásánál előterjesztett emlékiratunk proppozícióit figyelembe nem vehette, mert törvényhozási javaslata emlékiratunk vételekor már meg volt, de arra azt hisszük, joggal számíthatunk, hogy a mezőgazdasági körök véleménye a cukor egyezmény becikkelyezéséről szóló javaslat előkészítésekor figyelembe fog vétetni az illetékes körök által és nem fog mellőzöttetni, úgy mint a szeszkontingens kiosztásánál mellőzöttet. Épen azért hisszük, hogy a törvényjavaslat bizottsági tárgyalása alkalmával az OMGE. memorandumuma szóba fog kerülni és a törvényjavaslaton a megfelelő változtatásokat el lehet érni, még mielőtt a ház teljessége elé kerül tárgyalás végett.

Bács-Bodrogme gyé közigazdasági állapotáról az 1902. év második felében igen szép, alapos terjedelmes jelentés keretében számolt be *Rácz* György közigazdasági előadó a vármegye közigazgatási bizottságának. A jelentés első része a terméseredményekről, a terméseredményekre befolyásoló körülményekről és a termés értékesítéséről szól. A jelentés második része az állattenyésztéssel foglalkozik. Kivéve a juhtenyésztést, az állattenyésztés szépen fejlődött. A szarvasmarhatenyésztés fellendítése érdekében az állam által kiosztandó tenyészállatok törlésztésre adásától nagyon sokat remél.

A munkások megélhetésének biztosítása érdekében hangsúlyozza a tervbe vett víziutak kiépítésének és mezőgazdasági iparok felkarolásának jelentőségét. Megemlékezik jelentésében a délvidéki kivándorlási kongresszusról, a pozsonyi kiállításról és a pozsonyi gazdakongresszus tanácskozásairól is. A jelentés harmadik részében annak a bácsmezei takarékpénztárnak ügyét tárgyalja, amelynek elérhető tiszta jövedelme a vármegye gazdasági és egyéb közszolgáira lenne fordítandó, meleg támogatását kéri ez új, nálunk még egyáltalában tért nem hódított intézménynek és reméli, hogy a vármegye közönsége a vármegyei takarékpénztár létesítését keresztül fogja vinni

Felhívás eredeti Hanna-árpa beszerzésére. Lapunk múlt számának vegyesek című rovatában fenti című közleményünkbe a következő sajtóhiba csuszott be. Az árpa ára 22 korona 50 kg.-kint, a helyett, hogy az árpa ára 12 korona 50 kg.-int.

Lenvetőmag beszerzése. A földmivvelésügyi miniszter a jövő évi vetés céljára 10 vagon eredeti orosz és 5 vagon hazai utántermésű lenmagot szerzett be, a mely a következő áron és feltételek mellett kerül kiosztásra: A lenvetőmag kedvezményes vételára Budapest, Nagy-Tanya, Szepesolasi vagy Székelykeresztúr vasúti állomásokról 85 kg.-os hordónként vagy 85 kg.-os zsákonként a következő:

	eredeti	utánter-
	orosz mag	mészi mag
	korona	korona
egy hordó vagy zsák	25	15
további 9 hordó vagy zsák	35	20
további 15 hordó vagy zsák	45	25

Vagyis huszonöt hordó avagy zsákot kitevő megrendelésnél: az első hordó (zsák) 25, illetőleg 15 korona, további kilencz hordó (zsák) 35 (20) korona, ezután következő tizenöt hordó (zsák) 45 (25) korona áron szállítatik hordónként avagy zsákonként. Megrendeléseknek 25 hordót (zsákokat) meghaladó része csak abban az esetben vétetik figyelembe, ha a megrendelési határidő leteltével a 25 hordónál (zsáknál) kisebb mennyiségre történt megrendelések kielégítése után még marad felesleg. Ez esetben is azonban a huszonöt hordót (zsákokat) meghaladó mennyiség a teljes beszerzési áron és pedig az orosz eredeti vetőmag 50 koronával, az utántermelt mag pedig 35 koronával számítottatja a szétküldési állomásokról szállítva. Az egy hordó, illetve zsákos tételek teljesen bérmentve küldetnek, nagyobb küldeményeknél a szállítási költség a megrendelőt terheli. A lenvetőmag kiosztására a földmivvelésügyi miniszter rendelete értelmében *Füredy Lajos* gazdasági vándorszaktanár ellenőrzése mellett a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete (Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz.) fogantatja. Vetőmagra való jelentkezések 1903. évi január hó 31-ig tehát közvetlenül a nevezett szövetkezethez intézendők. A jelentkezések alapján a szövetkezet értesíti a feleket a rendelkezésre boesátható mennyiségről s a vételár előzetes beküldése, illetőleg annak utánvételezésére való felhatalmazás beküldése ellenében a kívánt mennyiséget utnak indítja. Az egy hordó- illetve zsák-tételek vételárának befizetésére az illetékes gazdasági egyesület, vagy járási főszolgabírói hatóság szavatolása mellett a szövetkezet 1903. évi szeptember hó végéig halasztást enged, ezen határidőn túl azonban követelést a szavatoló irányában öt százalék kamat és költségek felszámítása mellett érvényesíti.

A munkás-segélypénztár statisztikája. Hogy az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédsegélypénztár áldásos intézménye mily gyorsan vált népszerűvé, azt legjobban bizonyítja a pénztárnak az elmúlt évről összeállított statisztikája. E statisztika szerint az 1902. évben a pénztár önként beiratkozott tagjainak száma összesen 44,919. A biztosított gazdasági cselédok száma közel 350,000. A kifizetett segélyekről a következő statisztikát állította össze a pénztár. Baleseti segély cselédoknak

1296 esetben 68,786'69 K. I. cs. tagoknak 222 esetben 7895'82 K., II. cs. tagoknak 43 esetben 869'28 K., rendkívüli tagoknak 457 esetben 15,323'38 K., gépmunkásoknak 86 esetben 3627'98 K. Rokkantsági segélyek: cselédoknak 344 esetben 4755'74 K., I. cs. tagoknak 14 esetben 150 K., rendkívüli tagoknak 42 esetben 725'83 K., gépmunkásoknak 3 esetben 40 K. Haláleseti segélyek: cselédoknak 109 esetben 27,875'15 K., I. cs. tagoknak 35 esetben 4092'02 K., II. cs. tagoknak 3 esetben 11'43 K., rendkívüli tagoknak 26 esetben 4354'17 K., gépmunkásoknak 8 esetben 3312'84 korona, összesen kifizetett 2688 esetben 140,820'34. Ujabban gr. Andrássy Dénes, gróf Majláth Géza és Dréher Antal jelentették be a pénztárnak, hogy összes cselédeküket beiratják a tagok közé.

Lovak vasúti szállítása. A földmivvelési m. kir. miniszter az 1900. évi XVII. t. cz. végrehajtása iránt kiadott 1900. évi 95,000. sz. itteni rendelet 155. §-ának a lovak, szamarak és öszvérek állatorvosi vizsgálatára vonatkozó részét, a m. kir. pénzügyminiszter ural egyetértőleg hatályon kívül helyezte s ehhez képest kizárólag csakis a magyarországi belforgalomban (Horvát-szlavonországok kivételével) vasúton vagy hajón szállítandó lovak, szamarak és öszvérek vasúton vagy hajóra való felrakása alkalmával állatorvosi vizsgálat alá nem veendő.

Novemberhavi állatvásárait. A magyar birodalomban 1902. évi november hónapban összesen 361 országos állatvásár tartott, melyekre felhajtottak összesen 272,474 szarvasmarhát, 116,454 juvat, 47,005 juhót és 71,569 sertést. Eladatott összesen 107,131 szarvasmarha, 21,536 ló, 23,635 juh, 33,849 sertés. *Legtöbb szarvasmarhát:* Zombor (4100), Beszterce (3167), Pécs (2925), Maros-Vásárhely (2489), Kiskunhalas (2454), Munkács (2408), Ungvár (2150) Győr (2117), Szikszó (2108), Szatmár-Németi (1897), Csáktornya (1850), Karczag (1522). *Legtöbb juvat:* Pécs (2430), Sopron (1075), Szeged (1950), Győr (1806) Mohács (1694), Budapest (1685), Kiskunhalas (1130), Karczag (1025), Zombor (1000). *Legtöbb juhót:* Budapest (2946), Szatmár-Németi (2829), Szikszó (2187), Karczag (2150), Kassa (1325). *Legtöbb sertést:* Szikszó (3079), Munkács (2500), Szatmár-Németi (2365) országos állatvásárait hajtottak fel.

A papagályok ismertetését folytatja. „Az Állatok Világa”-nak most megjelent 81-dik füzeté is, amely teljesebbé teszi azt a képet, amit Brehm ezekről a madarakról fest. A papagályok újabb és újabb fajairól mondják el jeles írók és állatbarátok az ő véleményüket, amelyek határozottan érdekesek. Ebben a most kiadott füzetben a rózsás törpepapagályokról, a zöld nemespapagályokról, az örvös pulikánról, a kékfejű denevérpapagályról, a fekete fejű lóripapagályról, a hegyi lóripapagályról, a sárgafejű harkálypapagályokról, a rozella papagályról, az ékes papagályról és a kékfejű babapapagályról van szó egy írásban, mint a rajzokban. Fölemlítjük itt, hogy a szövegek képek rendkívül hűek s azok nyomán minden papagálytartó tisztába jöhet, hogy madara melyik fajtaéhoz tartozik, mi a neve és hogy annak milyen a természete. Az Állatok Világa a Légrády testvérek czég kiadásában füzetként jelenik meg, de kötetekben is kapható. Egy-egy füzet ára 80 fillér, egy-egy köteté pedig 18 korona. Megrendelhető úgy a Légrády testvéreknél (Váci-körut 78.) mint minden könyvkereskedésben.

A „Köztelek” kiadóhivatalában Budapest, Köztelek a következő gazdasági szakmunkák kaphatók:

A sertés javítása és hizlalása. Gazdák és hizlalók használatára. Irta: K. Ruffy Pál uradalmi főtiszt. Ára portómentes küldéssel együtt **2 korona 20 fillér.**

A Baromfi hizlalása és a hizott baromfi értékesítése. Irta Hreblay Emil állattenyésztési felügyelő. Ára portómentes küldéssel **1 korona 70 fillér.**

NYILTTÉR. *)

Tisztelettel értesítjük t. megrendelőinket, hogy a

Gazdatisztek Czímháza

technikai okok miatt csak e hó végén fog megjelenni.

A czímházt minden megrendelőnknek megjelenés után haladéktalanul meg fogjuk küldeni.

„KÖZTELEK”
kiadóhivatala.

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán

az O. M. G. E. titkársjai szerkesztésében

Köztelek Zsebnaptár 1903-évre.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR” ezen kilenczedik évfolyama régi köntösben, javított és tetemesen bővített tartalommal bír. A „Köztelek Zsebnaptár” minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz. — A „Köztelek Zsebnaptár” ára az O. M. G. E. tagjai és a „KÖZTELEK” előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt **3 korona 50 fillér.**

Megrendelhető a

„KÖZTELEK”
kiadóhivatalában,
Budapest, IX., Üllői-ut 25.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(Guttmann és Wahl budapesti terménybizományi czég jelentése.)

Budapest, 1903. január 10.

Az időjárás a lefolyt hét folyamán tovább is enyhe, e mellett nagyjából borús és ködös volt, csapadék csak a hét elején fordult elő. A vetések állása kedvezőlenebb mint a múlt év hasonló időszakában és újabb fagy esetén teljesen védtelenül vannak. A betett terület is kisebb a tavalyinál. A vizállás emelkedő. A hajózás, illetve az árufelvétel a Dunán már mennyit és egyes a téli kikötőben volt rakományok is Budapest felé utban vannak. A külföldön ugyancsak enyhe, borús idő van.

A külföldi piacokon az irányzat némileg szilárdabb, a nélkül azonban, hogy ezzel a forgalom is megélénkült volna. Amerikából állandóan emelkedő árakat jelentettek. Bőséges hozatalokra és kedvező argentinai hírekre az irányzat ugyan csendesen indult, az mihamar megszilárdult, a mikor az export-üzlet fellendült és a latható készletek is tetemes apadást tüntettek fel. A Bradstreets jelentése szerint búzában 1.440.000 bushellel csekélyebbek a múlt hétnél. Tengeri is gyorsabban emelkedett, mert a nagyobb fogyasztók, tekintettel a tengeri ki nem elégítő minőségére, határidő-vételeknek adtak előnyt, ahol jogukban áll kifogástalan árut követelni. Emellett az elszállítások is nagyobbak voltak.

*) E rovat alatt közölttekért a szerkesztőség felelősséget nem vállal.

Angliában az irányzat tartott volt és az árak valamivel javultak. A német piacok a tengerentúli befolyás alatt szintén némileg magasabbak, habár a forgalom mérsékelt maradt. A francia piacokon is emelkedők voltak a jegyzések. Tartanak a vetések rossz áttelelésétől és jobb kereslet mellett a tulajdonosok tartozkodóak voltak.

Nálunk az érdeklődés kenyérmagvakban jobb volt és az árak valamivel magasabbak. A többi cikkek, új tengeri kivételével, mely lanya maradt, alig váltakozik.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelenthetjük:

Buza még csendes irányzatban indult. A kínálat gyenge maradt ugyan, malmaink részéről a kereslet azonban szintén mérsékelt és gyenge forgalom mellett az árak nem változtak. Később a kereslet azonban megélné. Lisztgyáraink erősen csökkent nyersáru készleteik kiegészítését látták szükségesnek és így újabb beszerzéseket eszközöltek, melyek azonban, tekintettel a gyenge kínálatra, csak javult árak mellett váltak lehetségesek. Az irányzat így barátságosabbra fordult, a forgalom is megélnéült és az árak 25 fillérrel emelkedhettek. A forgalom mindazonáltal aránylag mérsékelt és összesen 70,000 mm. tesz ki. A hetihozatalok összege 49,000 mm. melyből 205 mm. ment tovább. A hét végével a hangulat csendesebbre fordult.

Rozs csak gyengén van kínálva; a helyi fogyasztás részéről azonban jobb érdeklődéssel találkozott s teljes multheti árakon könnyebben volt elhelyezhető. Elszállítási célokra csak jelentéktelen üzlet volt. Budapesti paritásra 13:20—12:55 K.-ig jegyzünk készpénzfizetéssel, míg helyben 13:30 K.-ig 3 óra fizetnek malomba szállítva. Nyíri származékokban e kínálat és kereslet egyaránt korlátolt. Nagykárolyi paritásban 12:24 1/2 K.-ig fizettek.

Árpa (takarmány- és hántolási célokra) e héten is jó figyelemmel részesült. A kínálat mérsékelt maradt és a gyárosok teljes multheti árakat fizettek. Teljes szmü árúért valamivel több is volt elérhető. Hízalók alig vásároltak. Minőség szerint 11:40—11:30 K.-ig, erőteljes tiszavidéki árpáért 12.— K.-ig fizettek helyben. Maláta- és sörrápk főleg a belföldi számlára gyengén vannak forgalomban és változatlan árakat érnek el. Tiszavidéki áru 11—13 K.-ig, felvidéki áru 13—14:50 K. között jegyzik.

Zab továbbra is gyenge érdeklődéssel találkozik. A hozatalok mérsékelték ugyan, de a fogyasztás is tartozkodó. Az árak mindazonáltal tartottak, sőt a hét vége felé, dacára a határidő jegyzések lanyhaságának a hangulat is kellemesebbre fordult. Szin és tisztaság szerint a forgalomban volt körülbelül 2000 mm.-ért 12:50—12:30 K.-ig prima árúért 13:10 K.-ig fizettek.

Tengeri (új) erősebb mérvben ellanyhult. Az enyhe, nedves időjárás a fogyasztást a vételtől elriasztotta, míg a kínálat bővebb. E mellett tartósak a pasások az áru minősége ellen állandóan. A hét elején prompt árúért budapesti paritásra még jegyzett 10:10 koronás ár fokozatosan 9:20 kor.-ig esett vissza. Oly árúért, melynél a minőségért az áru megérkezéseig szavatosságot vállal az eladó 10:40—9:30 kor.-ig fizettek. Ö-tengeri csak szórványosan fordul elő és ártartósan 13:70 K.-ig jegyez helyben.

Olajmagvak: Káposztarepeze (készáru) 20—21 K. között jegyez helyben. Határidő káposztarepeze 1903. augusztusra 23:40—23:30 K. között jegyzett. Lenmag 23—25 kor., vadrepczéért 10:50—11:50, gomborkáért 20 kor.-t fizetnek.

Hüvelyesek: Babban az irányzat szilárd, kínálat híján azonban forgalom e héten sem volt. Csupán névleg jegyzünk: Triörözött próbábót Felegyházán 24 K., gömbölyű Baja-Mohács-Zombor 22—23 korona, barnabab Kalocsán 14, Nagy-Károly 13:70 kor. Erdélyi bab állomásokon átvéve 18:50 K. Kendermag lanya 18, búkkönyő bő kínálat mellett lanya és 14 K. budapesti paritásra jegyez.

Napijelentés a gabonafüzletről.
1903 január 13

A mai készbuza-üzlet csendes hangulatnál változatlan irányzatú volt. Összesen elkelt kb. 9000 mm. buza gyengén tartott, itt-ott néhány fillérrel olcsóbb árakon.

Rozsért azonnali szállításra 3:40 koronáig terjedő árakat engedélyeznek készpénzfizetésre, míg három havi kiegyenlítésre ab Budapest 20 fillérrel többet fizetnek.

Takarmányárpában a hangulat csendes, ab Budapest 11:20—11:30 koronát ajánlanak.

Zab kevés forgalommal változatlan irányzatú, ab Budapest minőség szerint 12:30 13.— koronás áron értékesíthető.

Új-tengeri, a nagyrészt romlott, etetésre hasznavehetetlen minősége következtében jóformán nincs is forgalomban és főleg a szeszgyárosok által vétetik meg 7—7:60 koronás áron. Azonnali szállításra időszertint száraz árúért 8:30—9.— koronát fizetnek csak, de amennyiben a szállító a minőségért való szavatosságot végállomási elvállalja, úgy 40 fillérrel több is érhető el, de a jelenlegi langyos idő folytán nem igen merik a szállítók a garanciát elvállalni.

Ö-tengeriben, dacára a megjelentős keresletnek, az eladók tartózkodása folytán kevés üzlet keletkezik. Ez áruban 13:70 koronás árt jegyzünk.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-ticzka. 1903 január 13-án A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 114 szekér réti széna, 22 szekér muhar, 24 szekér zsupszalma, 8 szekér aomzsalma, 2 szekér takarmányszalma, 0 tengeriszár, 8 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbúkköny, köles, stb.), 600 zsák szecska.

A forgalom közepes. Árak fillérekben q-ént a következők: réti széna 480—660, muhar 560—640, zsupszalma 260—300, aomzsalma 220—260, takarmányszalma 260—280, tengeri szár 100 kéve — egyéb takarmány —, zabosbúkköny 580—580, lóhere 540—560, luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska 360—360, kocsiszám 184 Összes súly 202,400 kg.

A szeszüzletben e hétnek elején a forgalom igen gyér volt és lanyhábban zárulnak az árak azonnali és későbbi szállításra.

Elkelt helyb li egyesült szeszgyáraktól finomított szesz adózva nagyban 143:50—144 K., adózatlanul szabadraktra szállítva nagyban 44:50 K. Élesztőszeszben élénkebb a kereslet és jobb vételkedv mellett több tétel adózva 144 K., adózatlan 44:50 K. kelt. Kicsinyben az ár 2 K. drágább.

Denaturált szeszben a forgalom kielégítő és a gyér készletek folytán kötésre 1 K. drágábban jegyeztek. Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyersszeszt azonnali szállításra 35:0—34 K. ajánlottak ab termelőállomás és több tétel el is kelt. Exkontingens nyersszesz 21 K. kelt. Galicziából finomított szeszt ab állomás 139 K. ajánlottak.

A kontingens nyersszesz ára Budapestben 35:50—36:50 korona.

Bécsi jegyzés kontingens nyersszesz azonnali szállításra 35:80—36:0 kor. kelt el, zárlat — kor.

Frágái jegyzés adózott triplószesz 127:75— korona adózatlan szesz 34:50— korona.

Trieszti jegyzés kivitelű szesz magyar-osztrák 14:75— korona, német áru — 80% hektoliterje.

Budapesti heti jegyzés:

	nagyban korona	kicsinyben korona
Finomított szesz	143.50—144.—	145.—146.—
Élesztőszesz	143.50—144.50	145.50—146.50
Nyersszesz adózva	141.50—142.—	143.—144.—
Denaturált szesz	32.75—33.—	32.5—33.50

Az árak 10,000 literfokként hordó nélkül bementve, budapesti vasútállomáshoz szállítva, készpénz fizetés mellett értendők.

Hideghusvásár az Országyári élelmi piacon. 1903. január hó 13-án. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 41 árus 137 drb sertést, 1 árus 7 drb süldőt, 2400 kg. friss húst, 700 kg. füstölt húst, 1800 kg. szalonnát, 900 kg. hájat, — kg. kocsonyahúst.

Videkről és pedig: Összesen 44 darab sertést. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 128—136 fillér, 1 q 118—120 K., süldőhús 1 kg. 144—144 fillér, 1 q — K., füstölt sertéshus 1 kg. 128—144 fillér, 1 q — K., szalonna zsirnak 1 kg. 128—136 fillér, 1 q — K., füstölt szalonna 1 kg. 136—136 fillér, 1 q — K., háj 1 kg. 136—144 fillér, 1 q — K., disznósír 1 kg. 144—160 fillér, 1 q — K., kocsonyahús 1 kg. 60—100 fillér, füstölt sonka 1 kg. 144—160 fillér, 1 q — K.

Hideghusvásár a Garay-téri élelmi piacon. 1903. január hó 13-án. (A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott Budapestről 58 árus 70 darab sertést, — árus — darab süldőt, 4000 kg. friss húst, 700 kg. füstölt húst, 700 kg. szalonnát, 800 kg. hájat, — kg. zsirt, — kg. kolbászt, — kg. hurkát, — kg. füstölt szalonnát, — kg. kocsonyahúst, — kg. disznósajt, — kg. (— drb) sonkát, — kg. töpörtöt.

Videkről és pedig: Összesen 376 darab sertés. Forgalom élénk. Árak a következők: Friss sertéshus 1 kg. 128—140 fillér, 1 q 116—120 korona, süldőhús 1 kg. 120—140 fillér, 1 q 116—118 korona, füstölt sertéshus 1 kg. 144—148 fillér, 1 q 132—136 korona, szalonna zsirnak 1 kg. 136—140 fillér, 1 q — korona, füstölt szalonna 1 kg. 136—60 fillér, 1 q — korona, háj 1 kg. 140—148 fillér, 1 q — korona, disznósír 1 kg. 140—144 fillér, 1 q — korona, kocsonyahús 1 kg. 60—80 fillér, 1 q — korona, füstölt sonka 1 kg. 160—180 fillér, 1 q — korona, kolbász 1 kg. —, disznósajt 1 kg. —, hurka 1 drb —, töpörtő 1 kg. — fillér.

Budapesti juhvásár. (Eredeti jelentés a „Köztelek” részére.) 1903. január 12.

Fölhajtott:

Magyarországból	450 drb juh	— drb kecske
Szerbiából	— drb juh	— drb kecske
Összesen	450 drb juh	— drb kecske.
Eladatlan maradt	— drb juh	— drb kecske

Árak

(kilogrammonként élősúlyban, korona értékben).

	per Egr.	páronként
Elsőrendű hizott ürü	46— fill.	44— kor.
Középmínőségű hizott ürü	—	—
Legelőn javított ürü (anya)	—	—
Kisorolt kos	—	—
Szerbiai juhok	—	—
— kecskék	—	—
Husos bárányok	—	—
Középmínőségű bárányok	—	—

Irányzat: élénk.

Bécsi szarvasmarha vásár.

(Eredeti tudósítás a „Köztelek” részére.) 1903. január hó 12-én.

Fölhajtás összege:	Minőség szerint:
Hizott és legelőmarha-ban fölajtás	Hizott marha
Csontozni való marha-ban fölajtás	Legelőmarha(Weidev.)
Összesen	Csontozni való
Eladatlan maradt	Összesen
	Nem szerint:
Származási hely szerint:	Ökör
Magyarországi	Bika
Galic. s bukovinai	Tehén
Osztrák tartományokból	Bivaly
Összesen	

Árak: (100 kilogrammonként élősúlyban koronaértékben fogyasztási adó nélkül)

	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	72—76	62—7	54—611
Galicziai hizott ökör	74—78	66—7	58—653
Tarka hizott ökör	80—86	70—7	60—679
Bikák	46—68	—	—
Hizott tehén	50—64	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontozni való marha	46—68	—	—
Bivaly	38—48	—	—
Konzerváru (selejt.)	—	—	—

Irányzat: lanya az előző heti árak mellett.

Szerkesztői üzenetek.

B. R. urnak *Cseffa*. A gyakorlati állatorvostannal foglalkozó művek magyar nyelven: Állatgyógyászat, írta Monostori Károly. Ára 6 K. Nagyobb és inkább szakzerű munka: Állatorvosi belgyógyászat. írta: dr. Hutya Ferencz. Három kötet. Ára 30 K. A könyvek könyvkereskedő útján rendelhetők meg.

D. B. urnak *T. Ság*. Hosszasan leirt mezőgazdasági és állattenyésztési eljárásait levél útján felülbírálni nem lehet, legmegfelelőbb és legmegnyugtatóbb lenne önére nézve, ha egy okleveles szakértő, vidékünkön jó hírnévnek örvendő gazdatisztal vagy birtokossal felülbírálna munkáját, amelyet amennyire levélből ki lehetett venni, helyes irányúnak lehet tartani.

G. D. urnak *Pusztai-Fegyvernek*. Kártérítésre mindkét esetben csak akkor számíthat, ha a szerződésben ki volt világosan téve a marha és sertéstartás.

S. M. urnak. Névtelen levelekre nem válaszolunk.

Cs. L. urnak *Sajó-Püspök*. Forduljon felvilágosításért egyenesen a gép előállítóhoz a közlemény alapján — a lentermesztést szívesen tárgyalja Cserháti S. különleges növénytermesztési munkája, mely megrendelhető és kapható minden nagyobb könyvkereskedésben.

G. I. urnak *Tisza-Lucz*. Mig a törvény szentesítve nincs, nem igen lesz a marhasó 6 koronáért forgalomban, addig a régi áron szerezhető meg minden marhasóáruadában.

G. urnak. Még nem kaptuk vissza bírálatból.

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉRE!
Elismert kitűnő hazai gyártmány!
1600 gözcseplőkészlet üzembem!

Cím: **ELSŐ MAGYAR**
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN, Váci-ut 19. szám.

Gözcseplőkészletek
2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12, lóerejűek.
Magánjárók
(utí mozdonyok.)
Kérjük minden szakbarátságos kérdéssel bizalommal hozzájárulni, közérdeggel annak kimerítő és felvilágosító választ.

Arjogokk kivételre díjazásokban részesül.

FOLYAM.
rendelőinket,
ztek
tára
hó végén
rendelőinknek
ladéka-
üdeni.
TELEK”
vivalata.
y Zoltán
ésében
aptár
AR“ ezen
régí kön-
vitett tar-
Zseb-
tárt nél-
öztelek
G. E.
előfi-
küldéssel
EK
25.
ZSDE.
termény-
anuár 10.
tovább is
s volt, csa-
tések állása
szakában és
ennak. A be-
állás emel-
Dunán már
ományok is
ugyanesak
alleg szilár-
om is meg-
edő árakat
argentínai
mihamar
endült és
tek fel. A
bushellel
orszában
eteknek
ve-
tek.

Megjelent! A Magyar Föld- birtok 1903

Magyarország 100 holdon felüli birtokosainak, és haszonbérloinek **CZIMTÁRA** gazdasági és munkáviszonyainak, a gazdasági kiállítások, versenyek és terméseredmények ismertetésével. — Bolti ára füzve 25 korona, kötve 26 korona.

F. hóban jelenik meg Magyar Gazda- tiszték Cimtára 1903. évre

mely tartalmazni fogja Magyarország uradalmi és az azokon alkalmazottak pontos czimeit. A czimtar előfizetési ára 3 korona, portómentes küldéssel 3 korona 30 fillér. Bolti ára 4 korona.

Megrendelhető:

a „Köztelek” kiadóhivatalában
Budapest, Üllői-ut 25. szám.

Tenyészbika-eladás!

A békési uradalom tiszta magyar alföldi gulyabeli szarvasmarha-tenyészetéből származó

3 drb 3 éves, 16 drb 2 éves
hágóképes tenyészbika folyó évi február 1-től kezdve

== szabad kézből eladandó. ==

Vasuti állomás Békés. Venni szándékozók felkéretnek, miszerint esetleges fevilágosítások beszerzése iránt alulirothoz fordulni sziveskedjenek.

BÉKÉS, 1903. január hó 8-án.

1094

EMPERL ERNŐ urad. tisztartó.

Magy. kir. államvasutak
204792/902 sz.-hoz.

HIRDETMÉNY.

Osztrák — magyar — svájci
vasuti kötelék.

(A nagykanizsai tárházakra vonatkozó határozmány módosítása).

A fenti kötelékben gabona stb. szállítására 1902. évi augusztus hó 20-tól érvényes III. rész, 2. füzet 18. oldal alján foglalt határozmány oda módosítottatik, hogy a murakeresztur-nagykanizsai vonal kétszeres befutásáért megállapított illeték 100 kg.-ként 4 fillérre mérsékeltetik.

Budapest, 1902. december hó 30.

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak.
206953/902. sz. C. I. b.

HIRDETMÉNY.

Osztrák—magyar—boszniai vasuti kötelék.

Vas- és aczélárakra fenálló kivételes díjszabások és kedvezmények módosítása. Az osztrák—magyar—boszniai vasuti kötelék II. rész 1. füzetében, illetve annak pótlékában foglalt VI. kivételes díjszabásnál, továbbá II. rész 2. füzetében s végül a II. rész 3. díjszabási füzetében: 27. tételénél, illetve a nevezett díjszabási füzetéhez 1902. január 1-től érvényes II. pótlék 46. tételénél az árucikk megnevezése 1903. január 1-től való érvényességgel a díjszabási I. rész B. szakaszához kiadandó I. pótlékban foglalt új osztályozásnak megfelelőleg olyképen módosítottatik, hogy „Az áruosztályozás a—b tétel alá tartozó vas és aczél, vas- és aczél-árak megnevezés mindenütt az áruosztályozás a—b tételének (c és d) pontjában felsorolt vas és aczél, valamint vas- és aczélárak” megnevezés által pótlóztatik.

BUDAPEST, 1902. december hóban.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága
a részes vasutak nevében is.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

Lapunk bekötési táblája

2 kor. 72 fill. (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Lófedeztetési hirdetmény.

Gróf Berchtold Lipótné öméltósága árpádalmi uradalmában „Buckingham” angol telivér ménhez (apja Galopin³ anyja Lady Yardley²) kanczák fedeztetéshez elfogadtatnak.

Fedeztetési díj telivér kancza után 200 korona, félvér kancza után 100 korona. Fedeztetési időnyre a kanczák teljes ellátásra is elfogadtatnak.

Szives megkeresések a jószágfelügyelőséghez Árpádhalom posta: Orosháza czimzendők.

1088

Jószágfelügyelőség.

Gazdasági könyvviteli nyomtatványok

árjegyzéke.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által 2000 korona pályadíjjal jutalmazott Suschka-féle gazdasági könyvviteltan alapján összeállítva.

Suschka könyvsze- rinti száma	Nyomat- ványszám	T Á R G Y	Ive fillér
11	1	Előlegezési könyv, kül- és beliv	4
9	2	Napszámber és szakmányber kimutatása	12
13	3	Leszámlási könyv	6
10	4	Szegődmény-táblázat, kül- és beliv	12
16	5	Szemesgabona-kimutatás, kül- és beliv	12
15/a	6	Cséplettlen gabona kimutatás, kül- és beliv	12
39	7	Napszamos jegyzék	10
7	8	Tejeladási jegyzék, kül- és beliv	10
6	9	Pénztári napló, kül- és beliv	12
14/a	10	Pénztári főkönyv, bevételi kimutatás, kül- és beliv	12
8	11	Követelések jegyzéke, kül- és beliv	12
3	12	Gép- és eszközeleltár, kül- és beliv	12
14/b	13	Pénztári főkönyv, kiadási kimutatás, kül- és beliv	12
2	14	Épületeleltár, kül- és beliv	12
1	15	Telekleltár, kül- és beliv	12
5	16	Termény- és anyagleltár- kül- és beliv	12
12	17	Letéti napló	4
4	18	Eleven leltár, kül- és beliv	12
40	19	Szegődmény-levele	2
23	20	Ló- és szarvasmarha-kimutatás	12
24	21	Juh- és sertés-kimutatás	12
22	22	Különféle tárgyak kimutatása	12
21	23	Fogyasztási anyag kimutatása	12
20	24	Tüzelő anyag kimutatása	12
19	25	Szerszámfa kimutatása	12
18	26	Állati termények kimutatása	12
17	27	Póttakarmány kimutatása	12
38	28	Mérleg	20
41	29	Próbacséplési jegyzék	10
25	30	Vetési és aratási jegyzék	10
30	31	Ellési jegyzék (csikó és borju)	10
34	32	Termés-kimutatás	8
31	33	Ellési jegyzék (bárány és malacz)	10
28	34	Darálási jegyzék	10
29	35	Fejési napló	10
37	36	Gazdasági napló	10
36	37	Trágyázási napló	4
26	38	Cséplési jegyzék, kül- és beliv	10
35	39	Tejelés kimutatás	4
33	40	Takarmányozási előirányzat, kül- és beliv	12
32	41	Vetési előirányzat, kül- és beliv	12
42	42	Takarmányozási jegyzék, kül- és beliv	10
27	43	Hetijelentés	12
Függelék:			
A) Vagyonleltár, kül- és beliv			12
B) Előleg-jegyzék, kül- és beliv			4
C) Tejeladási jegyzék, kül- és beliv			10
D) Anyagszámadás kül- és beliv			10
E) Vetési, aratási jegyzék, kül- és beliv			10
Suschka: Rövid utmutatás			1 drb. 50

Ezen nyomtatványokból állandó készletet tartunk.

Az **összes nyomtatványokból mintaivek** az összeg előre való beküldése mellett, **5 koronáért** portomentesen küldetnek.

Kérjük a megrendeléseknél világosan kitenni, hogy a nyomtatványok száma, a Suschka-könyv szerint vagy az árjegyzékből lettek-e véve.

A felsoroltakon kívül **egyéb nyomtatványokat** megrendelés szerint legrövidebb idő alatt jutányosan állítunk elő.

Megrendelhetők

a **"KÖZTELEK"** kiadóhivatalában
Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

Saját könyvkötészetünk van, fenti nyomtatványok bármelyikét kötve is szállíthatjuk.

SZŐLŐVESSZŐ ELADÁS.

Anyagi felelősséggel a szokványminőségért eladó a haraszti-145 holdas szőlőuraladalomban az alábbi faj szőlővesszők.

Csemegefajok.

Chasselas croquant	7.50 Kor.
" " fehér	7.50 "
Madelain Royal kora	8. " "
Precoce Malingre júliusi érő	9. " "
Sárga kecskececs	8. " "

Zöld Szilváni	8. " "
Sauvignon	7.50 "
Semillon	7.50 "
Kövidinka	7. " "
Piros Veltelini	7.50 "

Vörös borfajok.

Kadarka	7.50 Kor.
Nagy-burgundi	7.75 "
Oportó	6. " "
Aramon (fekete bor)	7.50 "
Alicanti (fekete bor)	7.50 "
Carbanet Sauvignon	7. " "
" Frontignon	7. " "

Fehér borfajok.

Rakszölő	7.50 Kor.
Mézes fehér	8. " "
Ezer jó	8. " "
Szlankamenka	7.50 "
Olasz Rizling	8. " "

Készlet 3 millió, fajtisztaság és kifogástalan minőségért az uraladalom szavatol.

Csakis elsőrendű vesezők adatnak el. Nagyobb rendelvényeknél a vevők engedményben részesülnek és pedig: 30 ezren feletti vételeknél 15%, 50 ezren felülieknél 20%.

Felvilágosítást nyújt a **"SZŐLÉSZETI INTÉZŐSÉG"**
DUNA-HARASZTI, Pestmegye.

Eladatik

Jól sikerült eredeti mag után termelt **Richardson Chevallier, Oregon, Hanna** bőszerű, bőtermő, hektóliterenként 54 kgrmos, **100 kgramja 15 koronáért. Tavasz buza (300 q.) 100 kgramja 18 koronáért, a megrendelő zsákjaiban, vagy önköltségen számitott zsákokban ab Bajnok vasutálomás. Megkeresések intézendők: uradalmi számtartóhoz Pta-Sári, u. p. Bajnok, Bácsmegeye. Minta bérmentve. 3045**

A Pta-Sári

gazdaságban kapható tavasz vetésre **Ligowé zab (500 q.)** koronáért, bőtermő, felérszínű, nagyszemű, hektóliterenként 54 kgrmos, **100 kgramja 15 koronáért. Tavasz buza (300 q.) 100 kgramja 18 koronáért, a megrendelő zsákjaiban, vagy önköltségen számitott zsákokban ab Bajnok vasutálomás. Megkeresések intézendők: uradalmi számtartóhoz Pta-Sári, u. p. Bajnok, Bácsmegeye. Minta bérmentve. 3045**

Keresek

egy kb. 500 hold területű birtokot vételő, vagy bérebe, lehetőleg a főváros közvetlen közelében. Részletes és pontos leírások feltételekkel „Birtok”, jellegű adat intézendők Sikray hirdetői irodájába Budapest, Váci-kört 33. 3038

Hanna vetőárpa

és zabos tavaszibükkönyv mázsáknként 13 koronáért kapható kaposvári állomásra szállítva Berényi Géza gazdaságánál Bányán, (Somogy megye) u. p. Bördibükk. Minta bérmentve küldetik. 3059

1500 mm. burgonya kerestetik, Prof. Märker Lupe-rator, „Magyar Kines” stb. Ajánlatok kevesebb mennyiségre is „Burgonya 1500.” alatt a kiadóba kéretik. 3073

Küni

burgonya vetni való, két hámos szárnál, egy him és két nőstény páva eladó. Czim a kiadóhivatalban. 3074

Mótor

30 lóerőig, motorüzemű, malom, mihely hajtásra villamvilágításra stb. motorttal vagy a nélkül olcsón **adok bérebe**, be-rendezésre is vállalkozom. Heuffel Sándor magánmérnök, Budapest, VII., Damjanich-u. 39. sz. 3078

Jókarban

levő Garatt-féle 8 lóerőjű 2 éves cséplőgarnitúra jutányos áron eladó. Felsőnyáregyháza, Pest-megye. 3065

Vetőmagnak

tavasz chamlainból származó járóbuza és tavasz chamlain-buza 81-82 kgrmos zsákostul 18 koronáért. Tiszta tavasz bükköny zsákostul 16 koronáért Szántód állomásra szállítva kapható. Ajánlok ezenkívül arankamentes luczernát és fü-magkeveréket. Mintákkal szol-gálok. Léval Ernő birtokbirtó Szőlős-pusztá, u. p. Tab, Somogy megye. 3053

Bérbeadandó birtok.

Nógrádmegyében, Somosújfalú határában, a folyó gazdasági évre. Bővelbet dr. Pappera Ferencznel Bpest, V., József-ter 5 sz., II. H. déli 1-2 óra között. 3058

Jász-Nagy-Kún-Szolnok megyében, Dévaványa község határában (posta-, távirda- és vasutállomás Dévaványa)

egy 1020 magyar hold kiterjedésű, kitünő minőségű szántó föld teljes és jó gazdasági épületekkel felszerelt birtok örök áron eladó.

Értekezhetni és felvilágosítást ad **Bamberger Manó, Aszódon** vagy **Mezey Ödön, Nagyvárad, Kőrös-utca 38. szám.**

1090

Eladó

Báró Bánffy Albert hitbizományok választi **ménéséből** a ménés apasztása céljából **7 drb** régi Bánffy fajbéli **félvér 6-14 éves anyakancza**; továbbá **1 drb** 3 éves **telivér mén**, (apja Jacob, anyja Bibis) és **1 drb** 3 éves **félvér mén** (apja Jacob). Felvilágosítással szolgál az **uradalmi intézőség Választon, (Kolozsmegye).** 1087

Hirdetési ár 15 szögig 60 fillér, ezen felül minden szó 4 fillér, kövér betűkkel minden szó 8 fillér beiktatásonként. A legkisebb hirdetési díj 60 fillér.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetményei vétetnek fel e kedvezményes rovatban és árban.

Betöltendő állásokra vonatkozó hirdetéseket csakis a hirdető címének kitételével közölünk.

KIS HIRDETÉSEK ELŐRE FIZETENDŐK.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

Gépezés-

kovácsot keresek azonnali belépésre. Ajánlatok Králik Istvánnak küldendők Vojtek, Temesmegye. 3084

Kertész,

szerény igényű, nős felvétetik azonnali belépésre. Bizonyítványmásokkal ellátott ajánlatok küldendők: Szécsi László, Szilas-Bahás. 3044

Kertész,

Folyó év április 1-vel egy nőtlen, szakmájában teljesen jártas kertész alulról intézőségnek felvétetik, ki a kertészetet kivül a vadászatot is érti s adott esetben a házban az insznak kisegít. Egy szláv nyelv tudása okvetlenül szükséges, továbbá követelmény, hogy józan s becsületes legyen. Fizetése teljes ellátás mellett 30 korona havonta. Folyamatosan bizonyítványmásokkal ellátva, Méltóságos Keczer Miklós ur gazd. intézőségére Lapszék, u. p. Lemes, Sárosmegye küldendők. 3080

Pályázat.

Nagyfőúrságu gróf Dessenffy Aurél ur bűd-szent-mihályi uradalmában 1903. április 1-én betöltendő irnoki állásra keresetnek egy gazdasági oklevéllel bíró fiatal ember Magyar-Orvón vezettek előnyben részesülnek. Fizetési évi 480 korona és teljes ellátás. Ajánlólevelekkel és bizonyítványmásokkal felszerelt kérvény f. év március hó 1-ig Kozelka Alajos urad. tisztartó Bűd-Szent-Mihály, Szabolcsm. küldendők. 3079

Baranyamegyei

Varga Igéti 2300 holdas birtokomon egy elméletileg és gyakorlatilag képzett, a szőlő- és földmívelés, az állattenyésztés, a szám- és könyvvitelben jártas gazdasági alkalmaztatik. Belépési ideje április 1-én. Másolat bizonyítványokkal felszerelt ajánlatok hozzám beküldendők. Kunfy Adolf Kaposvár. 3082

Kaputós

béreggazdát keresek, ki 500 holdas gazdaságomban segédkezni tudna. Pályázók nőtlen fiatal emberek legyenek. Ajánlatok küldendők Kolosváry Lajos özimére, Vasvár, Veszprém. 3077

Gazdasági segéd

kerestetik f. é. április 1-re. Illető gazdasági tanítványt végzett, magyar honpolgár, magyar, német és tót nyelvet bírja; előnyben részesül, a ki szeszifőzéshez ért. Folyamatosan okmánymásokkal felszerelve, melyek vissza nem adastnak: a'Harcourt Iphigenia grófnő településén Zsolna mellett — urad. tisztartóságához intézendők. 3071

A baltavári uradalomban a zsidai állás betöltendő.

Pályázók küldjék folyamodványukat az urad. intézőségéhez. 3075

Gazdasági

tanítványt végzett segédtsit keresetlik. Pályázók csakis eredeti bizonyítványokkal felszerelt ajánlatukat küldjék Párkányi Lajoshoz Fejéregre. Több évi gyakorlattal bírók előnyben részesülnek. 3070

ALLÁST KERESŐK.

Ispán,

kerestény 32 éves, végbizonyítványa van. Teljesen jártas a mezőgazdaságban, szőlőművelésben, borászatban, állást keres. Címe: „Tehetséges” jelleg alatt a kiadóhivatalba van. 3015

Vinczellér iskolát

végzett, s a szőlőszetben, borászatban, pinczekezelésben teljesen jártas, fiatal, nős férfi, január 1-i belépésre állást keres. Jelenleg egy nagy gyümölcsöst és disztertet nagy pinczével önállóan kezel több év óta. Jó bizonyítványok és referenciák állanak rendelkezésére. Elfogad vinczelléri, szőlő vagy pinczekezelői vagy kertész állást szerény feltételek mellett. Szives megkeresést kér Szt. L. jel alatt. 3118

Uradalmi kertész,

ki a kertészet minden ágában teljesen jártas, jó bizonyítványokkal rendelkezik, nagyobb uradalomban állást keres. Wawra János Maglódi, Postim. 3069

27 éves,

földmives, tejjgazdasági iskolát és kassai szeszifőzői tanfolyamot jó sikerrel végzett, nagyobb uradalomból gyakorlattal bíró egyenfelelő állást keres. Cím: „M. M.” Békés-Csaba 1977. sz. 3058

Intézői,

ispáni állást keres 38 éves, izr. nős férfi, kis családdal, ki eddig is hasonlóságban működött, úgy a kül-, mint a belgazdaságban teljesen jártas, szorgalmas s megbízható. Az állást bármikor elfoglalhatja. Igényei szerények. Szives megkeresést kér: Engel Sándor Bugyi, Pestmegye. 3088

Ispáni

vagy segédtsit állást keres a földmívelésben hasonlóságban működő gazdaságban Bertalan Ferenc, Kis-Kovács u. p. Gige (Somogy.) 3088

Béreggazdai

állást keres a földmívelésben, nős, kiscsalád, 45 éves, erőteljes férfi, ki jelenleg is e minőségben van alkalmazva. Szives megkeresést kér: „S. M.” jel alatt a kiadóhivatalhoz. 3294

Gazdatisztai állást

keres egy m-óvári gazdasági akadémiát végzett gazda, ki 23 évi gyakorlattal rendelkezik a gazdaságban összes ágában és jó referenciákkal rendelkezik. Szives megkeresést a kiadóhivatalba kér „E. S.” jel alatt, hol a cím is megadható. 3270

Erélyes,

42 éves, nős, gyermektelen gazdatiszt, ki 24 év óta nagyobb kül- és belterjes gazdaságokat tehenszettel, az országúli legnagyobb megalékedésére kezel, szerény igényekkel állást keres a kiadóhivatalban. 3066

Kastélygondnok,

vagy ehhez hasonló állást keres május havi belépésre 40 éves, ifjúkora óta e minőségben működik, teljesen megbízható családos egyén. Jelenleg 8 év óta önállóan kezel egy nagy uriférfyvel berendezett kastélyt. Pódszán jó bizonyítványokkal rendelkezik. Szives megkeresést „Becsületos” címen a kiadóhivatalba kér 3069

Fizetés nélkül

elfogadok gyakornoki állást. Földmívelés-közlét végeztem ált. jeles eredménnyel; bírom a magyar és német nyelvet szóban és írásban, a tót nyelvet szóban. Cím: a kiadóhivatalban. 3067

Több évi

gyakorlattal, 33 éves, nős, tanítványt végzett gazdatiszt alkalmazást keres, dohánytermelésre s szeszifőzésre jártas. Cím: a kiadóhivatalban. 3061

Irnok

4000 holdas grófi uradalomból egy 16 évi gyakorlattal, azonnali belépésre megfelelő állást keres. 19 éves, katolikus iródi teendőket és a gazdaságban jártas. Négy gimnásiumot és gazdasági szakiskolát végzett, kitűnő bizonyítványokkal rendelkezik. Cím: „Uradalmi irnok” Bessenszög, Jász-Nagy-Kun-Szolnok. 3062

Allást keres

12 évi gyakorlattal bíró, nős, kiscsaládú 30 éves, erélyes gazdatiszt, beszél magyar, tót, román s keveset németül, jártas a gazdaságban minden nemében. Szives megkeresést kér „Nyitramegyei gazdatiszt” cím alatt a kiadóhivatalba. 3085

Szerény igényű

gépész-kovács, kis családú, jó bizonyítványokkal állást keres, jelenleg is nagy gazdaságban szolgál. Cím: a kiadóhivatalban. 3086

Irnoki

állást keres, nagyobb uradalomban már alkalmazva volt keresk. képzettségű fiatalember. Címe a kiadóhivatalban. 3047

Allami

50 hold szőlőtelepen 3 évig mint munkafelügyelő alkalmazott, egy elméletileg, mint gyakorlatilag képzett egyenfelelő telepitésben jártas, földmívelés-közlét végzett, rom. kath. 27 éves, nős, dolgozó, katonaviselt. Gazdaságban, vagy szőlőben szerény igényekkel állást keres. Cím: Gara László, Jászladány. 3088

Gazdasági könyvelő,

a kettős könyvvitelben mérlegképes, ki a gazdasági költő teendőket is jártas: 14 évi kitűnő gyakorlattal s a legprímabb referenciákkal, jelen állását megváltoztatná. Szives megkeresést a kiadóhivatalba kér: Engel Sándor Bugyi, Pestmegye. 3088

Földmives-iskolát

végzett nőlen egyén, több évi gyakorlattal, gazda vagy kulcsár állást keres azonnali belépésre. Cím: a kiadóhivatalban. 3078

ALLATOK.

Allgauti

vagy Montafoni tehén, vagy hasas 120-120 lb. vetele keresetlik. Csakis jól tejlő egyedekre, illetőleg azok ivadékaire reflektálók. Cím: Patay András Jenke, Ungm. 3055

Gazdaságomban

eladó egy 4 éves, 165 cm. magas, tonyészigazolvánnyal ellátott meggypé utas, mely nagyon jól fedez és nagyon lovagolva. Apja Verneuil, anyja egy kitűnő féléves kanca. Ugyancsak eladó egy nagyon erős csontozott, kitartó, 5 1/2 éves, 168 cm. magas hálás ló, mely nagyon jól be van lovagolva és kitűnő ugró. Kovács Antal, Kerettye, u. p. Szt.-Adorján, Zalamegye. 3072

5 darab telivér, 30 darab félvér hágóképes

simmenthali bika eladó PAJZS GYULA gazdaságában Ráczalmás, Fejéregy. 1098

Eredeti

Rambouillet kosok mindenkor nagyobb mennyiségben, dúsválasztékban kaphatók: Gróf Herberstein Alb. uradalmi igazgatóságánál STRILEK, Morvaország. Hanna vetőárpa míg a készlet tart 100 kgként 19 koronaért kapható vasúti állomáinktól. Vétel. 70 darab jól fejődött befogásra alkalmas 4-5 éves magyar tinók keresek. Ajánlatok Konold számtartó Simontornya Ráczegres, kéretnek. 3081

Keresek

arabs, vagy angol 6-7 éves mént. Pontos leírás, ár megjelölésével Kassáig szállítva Bernolák Károly ezredorvos Kassa, Fő-úteza 96. címre kéretik. 3067

Sertések-et

sovány és hizott állatokban a legmagasabb napi árakon értékesít Grunwald Lipót sertés-ügynök — BUDAPEST, — VII. Hunyady-tér 2. Felvilágosítások készséggel adnak díjmentesen. 7816 Valódi erélyi tinók és jármos ökrökkel is szolgálhatok.

VEGYESEK.

Uradalmak részére elrusított tejet, vaját, vadskat, tisztított baromfit, gyümölcsöt, tojást nagyban és kicsinyben. Fodor V. és Társa csemegékereskedése Budapest, József-körút 35. Gróf Nádasdy-palota. 3054

Tehenszét

felosztása folytán az alulírt gazdaságban az összes használt, de jókárban tartott tejjgazdasági felszerelések, mint kánnak, hűtők, szűrök, tejszállító kosok, olcsó áron eladó, Székes-Gyáli gazdaság, vasutáll. és u. p. Gyád, Pestm. 3034

Szabolcsmegye,

vagy a szomszédos megyékben keresek egy körülbelül 300 holdas jó minőségű birtokot a lehető legközelebbi átvételre. Ajánlatok Galgóczy István Kékes, Szabolcsmegye küldendők. 3066

Keresek

oly vállalkozót, aki birtokomon egy mezőgazdasági szeszgyárt saját költségén építene, a szükséges burgonyát gazdaságomban egy megállapított fixárban termelném, a takarmányhulladékok gazdaságom részére biztosítanám és mindenféle ívart rózsákat megkegyezés szerin olvágasztatnék. A komigens megszerzésére magamat kötelezem. Komoly referenciások forduljanak a kiadóhivatalhoz, ahol a cím megadható. 3051

25 év óta ajánlom és küldöm szét többszörösen kitüntetett (Páris 1900. Grand Prix)

ered. Hanna vetőárpamat VODIČKA, földbirtokos, Smržitz Hanna (Morvaország). Minta ingyen bérmentve. 8200

Az első és legnagyobb díjjal kitüntetett valódi HANNA vetőárpát a legjobb minőségben ajánl Kobiček Fr.

gazdasága Celechowitz, Hanna, Morvaország. Eladó tavaszi buza, 79 kilós piros, a Moori állomásra szállítva vevő szájaiban 50 kgkint 9 korona. Velei uradalom, Fejéregy. 3043

Bükköny-

készletem nemcsak Budapest, hanem Bars-Nyitra-Somogy-Tolna-Szerém-Bihar-Zemplén-megyei állomásokon is van, a honnan kifogástalan minőségeket jutányos árak mellett szállítok.

HALDEK

magnyakereskedése Budapest Károly-körút 9. Most jelent meg Tejjgazdasági Zsebnaptár az 1903. évre. IV. évfolyam szerkeszti és kiadja Jeszenszky Pál „OMGE.” titkár.

Tejjgazdasági Zsebnaptár

Tejjgazdasággal foglalkozóknak nélkülözhetetlen. Megrendelhető a Köztelek kiadóhivatalában. Budapest, Köztelek, Üllői-út 25. Ára (bérmentve és ajánlott küldéssel) 3 kor. 70 fill.

Feltétlen

fajtisza Riparia Portálisra ojtott Olasz-Rizling, gyökere fásított, erős gyökérrzellet és szép forrással, fajtisza Riparia Portalis sima vesszők jutányosan beszerezhetők Gertenyesen. Hollosy Gyula dr. „Erzsébet” szőlőtelepén Gertenyesen, Temesmegyében. Levél és szárgyöncím: „Erzsébet” szőlőtelep Gertenyesen. Árjegyzék ingyen és bérmentve. 8154

Gőzmalom eladó

biztos jövővel, szép, kényelmes jövedelem, Zalamegyében Letenye nagyközségben, 4200 lakossal, vagyonszűrség megszűntetése végett szabad kezűből, üzembem megtekinthető. Nagy vidékkel jó forgalomnak örvendő, 2 heugerszékkel, 3 kő-láral szíjhajtásra, 4 lisztiszita, 1 darab trieurrel padlásokon. Földszintről porfogóra szállít órómányt, 20 lőereji főtáblát Hűtőer expandós géppel kiuzható kazánosrésszel 6 légkőnyomásra engedélyezett, kőnes üzfűtő igényel. Hozzártatók egy urlak, egy molnár és gépész lakás kellő melléképítelekkel, nagy sertésdi 30 darabra, kocsiszin, istálló, minden eszerptetőre. Sertés-hizletés, liszteladás nagyban üzhető, biztos megélhetés. Átvétel lehet későbbben is. Csakis komoly vevőknek bővebb Letner Józsefnél Letenye, vasutállomás Murakrály. 3084

Nemesi birtok

600 magyar hold Gőmörben vasút, országút mellett eladó. Bővebbet Glos Barona, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-úteza 31. 7780

Valódi fajtisza Hópehely burgonyát

veszek. Ajánlatok az ár megjelölésével és mintával „B. H.” jel alatt a „Köztelek” kiadóhivatalába kéretnek. 3090

Nemesi birtok

600 magyar hold Gőmörben vasút, országút mellett eladó. Bővebbet Glos Barona, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-úteza 31. 7780

Oberndorfi répa mag

1902. évi termés jótállással a fajtisztaságra és csiraképes-ségre, 100 kilónkint 65 koronaért eladó ab vasutállomás Bicske, a csákvári gazdaságban. 109

Budapest, 1902. két l-só díj

Általánosan elismert gyorsfejlődésű elsőrendű 2-3 éves magyar tenyész-bikák

500 kor.-tól 1500 koronáig. — Kaphatók: — Gr. Teleki Arvédúr drassói urad. intézőségénél.

Ugyanott kapható: koránérő, bőtermő, súlyos, fehér 8204 Duppai zab, Ló-bab, Tavaszi bükköny, Prairie tengeri, Székely tengeri

100 kg-tól kezdve á 16 kor. Szállítunk a teljes vételár és a zsákok vétele után ab KONCZA. Ha zsákok nem küldetnek, az árukat utánveszszük. Páris 1900. „GRAND PRIX.”

Valódi fajtisza Hópehely burgonyát

veszek. Ajánlatok az ár megjelölésével és mintával „B. H.” jel alatt a „Köztelek” kiadóhivatalába kéretnek. 3090

Nemesi birtok 600 magyar hold Gőmörben vasút, országút mellett eladó. Bővebbet Glos Barona, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél Budapest, V., Alkotmány-úteza 31. 7780

Oberndorfi répa mag 1902. évi termés jótállással a fajtisztaságra és csiraképes-ségre, 100 kilónkint 65 koronaért eladó ab vasutállomás Bicske, a csákvári gazdaságban. 109

GŐZMIVELÉS.

Nagyobb területek szántását gőzekével

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigóizási szőlő-telepítésekhez.

Érdeklődők kériknek, hogy alantí osimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.

Gazdaság leszerelése folytán eladó:

50 drb	erdélyi jellegű fajtahn
1 „	6 éves magyar tenyészbika
1 „	1 1/2 „ simmenthali „
34 „	1-3 „ magyar üsző
27 „	5 „ „ tinó
29 „	4 „ „ „
28 „	3 „ „ „
11 „	2 „ „ „
16 „	1 „ „ „

Mindezen állatok esetleges kívánatra tavaszig továbbra takarmányoztatnak.

Értekezni lehet **Betegh Miklóssal Tordán,** (Torda-Aranyos vármegye.) 1085

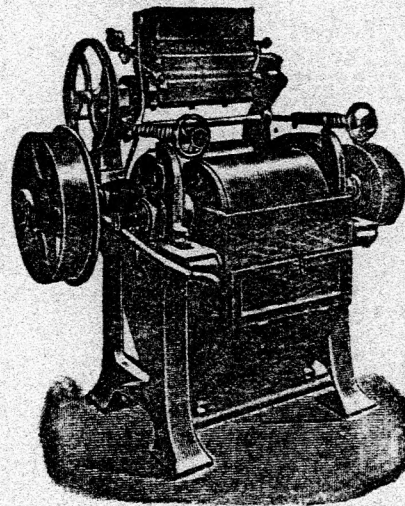
Hirdetések felvételnek a „Köztelek“
kiadóhivatalában
Budapest, Üllői-ut 25.

WEGMANN MALOMÉPÍTÉSZET

Budapest, II., Horvát-utca 23. szám.

SZÁLLITUNK: hengerszárúkat és malml gépeket. Elvállalunk új malmok berendezését és régiak átalakítását.

▼ Világhírű ▼ 7127

porcellán-hengereink,

melyekből több mint 17000 dbot szállítottunk: darák és derczék kiörlesztésre nélkülözhetetlenek s előnyeikben minden egyéb gyártmányt felülmúlnak. Hengereinkkel köve-
tendő egyszerűsített őrlési eljárásunkat a fenti czimen felállított mintamalmunkban bemutatjuk és oktatjuk.

Árjegyzék ingyen.

Tervvel és költségvetéssel szolgálunk. — Számtalan elismerés és kitüntetés.

Magyar kir. államvasutak.
206957/902. sz.

HIRDETÉMÉNY.

Nyugotmagyar—osztrák vasuti kötelék.

Vas és acél, továbbá vas- és acéllárakra fenálló kivételes díjszabások s kedvezmények módosítása.

A nyugotmagyar—osztrák vasuti kötelék II. rész 1. díjszabási füzetében s annak pótlékaiban foglalt V. kivételes díjszabás czimében, továbbá a II. rész 3. füzetében, illetve annak I. pótlékaiban 149, 150 és 226 tételnekél az árucikk megnevezése 1903. január 1-től való érvényességgel a díjszabás I. rész B. szakaszához kiadandó I. pótlékban foglalt új osztályozásnak megfelelőleg olyképpen módosítottik, hogy az „Áruosztályozás a—b tétel alá tartozó vas és acél, vas- és acéllárak“ megnevezés mindenütt az áruosztályozás a—b tételének c) és d) pontjában felsorolt vas és acél, valamint vas- és acéllárak megnevezés által pótolttatik.

BUDAPEST, 1902. december hóban.

A magyar kir. államvasutak igazgatósága
a részes vasutak nevében is.

Értékesítési szer-
tekesítését esz-
közlik az előirt
% mellett. Felvilá-
gositást és csoma-
golást utasítást V
lygyen nyujt tagok
és nem tagoknak.

Azonnali készpénz-
v elszámolás. V

MAGYAR GAZDÁK VÁSÁRCSARNOK
ELLÁTÓ SZÖVETKEZETE
HATÓSÁGI KÖZVETITŐ

Budapest Székesfőváros Központi Vásárcsarnokában.
SÜRGÖNYCZIM: AURORA—BUDAPEST.

Értékesítésre el-
fogad: Husne-
müket, füstölt
hust, vadakat, szár-
nyasokat — élő és
leölt állapotban, V
tojást, vaját, halat,
burgonyát, káposzt-
tát, zöldségféléket,
gyümölcsöt stb. V

Cziromagot-, len-, kender-, napra-
forgó- és tökmagot, hajdinát, búk-
könyt, heremagot, esparsettet, leg-
mázasabb árban vesz és legutányosabban
szállít len-, repecz-, tökmag- és
napraforgómag-olajpogácsát

Eisner Adolf

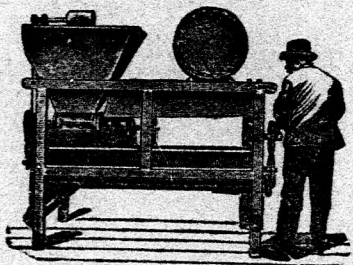
gabona- és terménykivitelü üzlete

Budapest, V., Dorottya-u. 9.

Ajánlatokra szívesen vála szolok.

8136

Szab. Melasse takarmány-
készítő-gép.

Melasse szörpnek szecskával való keverésére a me-
lasse hideg uton azonnal feldolgozható s a takar-
mány hónapokig eláll. Romlás kizárva.

== **“DERBY” melasse erőtakarmaný** ==

tartalmaz: 40% melasset, 40% korpát, 20% szárított répaszeleteket.

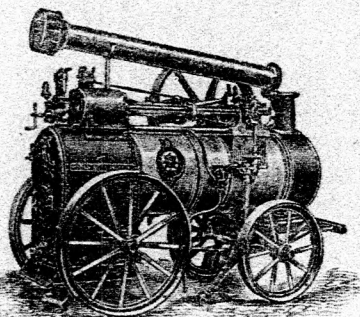
Ára 10 korona per 100 kilogram Budapesten Lovak, tehenek, hizók
vasutra adva. disznók, juhok stb.
Teljes waggonrakomány 9 korona 50 fillér.

részére. Bevezetve: a honvédlovassági laktanyában (Budapesten), az első és negyedik honvéd huszár ezrednél, a magyar lovar egyetnél, a nemzeti lovardában, Alagon a verseny istállókban, állattartók kórodájában, Cséry-féle szemét fuv. részv. társaságnál, a budapest, bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, az ország legnagyobb uradalmaiban tehenek és hizók részére szecskával keverve. A „DERBY“ takarmány a legolcsóbb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok által.

(Telefon 51—32. Sürgöny-czim „MELASSE“).

Erőtakarmanýgyár részvény-társaság Budapest, IX. ker. Üllői-ut 117. szám.

HASZNÁLT GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK.
Szücs Ödön, Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 49. sz.

Használt gőzcséplő-készletek gondosan kijavitva, teljes szavatosság és kedvező fel-
tételek mellett. Veszek használt gőzcséplő készleteket és elvállalom ilyeneknek jót-
állás mellett való javítását is.

HASZNÁLT GŐZCSÉPLŐ KÉSZLETEK.